

Universiteit Utrecht

Buurtportcoaches in beweging

Een onderzoek naar ervaren stimulerende factoren voor buurtportcoaches ter verbetering van de deelname van personen met een beperking in sport en beweging

---

Anouk Brandsema

27 juni 2016

BUURTSPOORTCOACHES IN BEWEGING

Een onderzoek naar ervaren stimulerende factoren voor buurtsportcoaches ter verbetering van de deelname van mensen met een beperking in sport en beweging

Anouk Brandsema

Studentnummer: 3848302

Masterthesis

Begeleiding

Tali Spiegel – Universiteit Utrecht

Caroline van Lindert – Mulier Instituut

Beoordelaars

Tali Spiegel – Universiteit Utrecht

Sanne Boschman – Universiteit Utrecht

Actuele Sociale Vraagstukken

Universiteit Utrecht

Faculteit Sociale Wetenschappen

Afdeling Sociologie

Sjoerd Groenmangebouw

Padualaan 14

3584 CH Utrecht

Mulier Instituut

Sociaalwetenschappelijk sportonderzoek

Herculesplein 269

3584 AA Utrecht

SAMENVATTING

In Nederland worden mensen met een beperking als risicogroep beschouwd om te weinig deel te nemen aan sport. Bovendien moet de overheid wegens het ratificeren van het VN-verdrag actief gaan inspelen op een meer toegankelijke en inclusieve samenleving. Deze inclusie kan binnen sport bereikt worden door gebruik te maken van buurtsportcoaches. Een buurtsportcoach heeft als opdracht om passend sport- en beweegaanbod in de buurt te organiseren en een verbinding te maken tussen sport- en beweegaanbieders en organisaties uit andere sectoren. Op deze wijze moet de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging toenemen en meer inclusie plaatsvinden van deze doelgroep in de maatschappij.

De inzet van buurtsportcoaches is lokaal zeer divers en gericht op voornamelijk lokale doelen. Zodoende is de omgeving waarbinnen een buurtsportcoach moet handelen een onderwerp van onderzoek. Tevens is het relevant hoe de buurtsportcoach als professional reageert op deze externe omgeving en welke invloed dit uitoefent op zijn werkzaamheden. Dit onderzoek richt zich op welke doelstellingen buurtsportcoaches hanteren en aansluitend welke factoren als stimulerend worden ervaren voor hun werkzaamheden. Er zijn negentien buurtsportcoaches geïnterviewd welke werkzaam zijn in een gemeente of regio, waar gelet is op een adequate spreiding in kenmerken. Dit leidt tot een hoge generaliseerbaarheid en interne validiteit.

Er kan worden gesteld dat de werkzaamheden van buurtsportcoach afhankelijk zijn van zijn doelstellingen. Deze doelstellingen kunnen sterker en duidelijker geformuleerd worden wanneer rekening wordt gehouden met enkele factoren: regionaal werkzaam zijn; een enkele doelgroep hebben als buurtsportcoach; een indirecte stijl van sturing van de buurtsportcoach door de gemeente; het vormen van een sterk netwerk om draagvlak te genereren. In deze vier bevorderlijke factoren voor de werkzaamheden van de buurtsportcoach zit een combinatie van drie factoren besloten, die de buurtsportcoach zelf kan realiseren: focus op de doelgroep, kennis over de doelgroep en samenwerking met de gemeente en het netwerk. Door bovenstaande factoren te realiseren, kan meer maatschappelijke inclusie voor personen met een beperking gecreëerd worden. Door het verbeteren van de inzet van buurtsportcoach, wordt een bijdrage geleverd aan de participatie van sporters met een beperking en dientengevolge de maatschappelijke inclusie van deze doelgroep.

De conclusies leiden tot een concreet beleidsadvies ter verbetering van de inzet van buurtsportcoaches. Het betreft een concreet advies op welke wijze regionale samenwerking meer tot stand kan komen, op welke wijze kennis vergroot kan worden voor buurtsportcoaches en ten slotte een stappenplan voor gemeente en buurtsportcoach ter implementatie van de werkzaamheden van een buurtsportcoach.

WOORD VOORAF

Voor u ligt mijn onderzoeksthesis ter afsluiting van de master Actuele Sociale Vraagstukken aan de Universiteit Utrecht. Dit product is voortgevloeid uit mijn stage bij het Mulier Instituut met begeleiding vanuit de Universiteit Utrecht. De conclusies en aanbevelingen van deze scriptie worden meegenomen als vooronderzoek voor het Mulier Instituut, welke landelijk onderzoek zal uitvoeren in opdracht van het Ministerie van VWS naar buurtsportcoaches in het algemeen.

Ongelijkheid van bepaalde groepen in de samenleving heeft altijd al mijn interesse gehad. Onderzoeken hoe deze ongelijkheid kan ontstaan en, belangrijker nog, hoe er eventueel ingespeeld kan worden hoe deze scheve verdeling te verminderen, boeit mij. Dit onderzoek levert een bijdrage aan professionals die zich graag inzetten om deze scheve verdeling weer recht te trekken, waardoor indirect meer kwetsbare doelgroepen zoals mensen met een beperking minder kwetsbaar kunnen worden.

Ik kijk terug op een leerzame afstudeerperiode, waarbij speciale dank uitgaat naar Tali Spiegel, mijn scriptiebegeleider vanuit de Universiteit Utrecht, wegens haar constructieve opmerkingen en kritische blik. Daarnaast gaat mijn dank uit naar Caroline van Lindert, mijn stagebegeleider van het Mulier Instituut, voor haar begeleiding en betrokkenheid. Van haar heb ik een goede introductie gekregen binnen het werkveld en het proces voorafgaand aan een onderzoek. Ook dank ik de buurtsportcoaches die als participant de tijd en energie hebben genomen mij te woord te staan. Zonder hen was het niet mogelijk geweest om dit onderzoek te volbrengen. Tot slot bedank ik mijn familie en vrienden die altijd voor mij klaarstonden.

Ik wens u veel leesplezier.

Anouk Brandsema

Utrecht, 27 juni 2016

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	1
INLEIDING	2
THEORETISCH KADER	6
INSTITUTIONELE CONTEXT	6
HET DRAAGVLAK IN DE LOKALE OMGEVING	8
PROFESSIELE HOUDING VAN DE BUURTSPORTCOACH	9
KENNIS VAN DE BUURTSPORTCOACH	11
METHODEN	12
BESCHRIJVING DATA	12
SELECTIE PARTICIPANTEN	12
VALIDITEIT EN BETROUWBAARHEID	15
ANALYSE	16
RESULTATEN	19
REFERENTIEKADER VAN DE BUURTSPORTCOACH	19
DE MATE VAN GEMEENTELIJKE STURING	26
HET NETWERK	30
CONCLUSIE EN DISCUSSIE	33
BELEIDSADVIES	38
REGIONALE SAMENWERKING VOOR GEMEENTEN	38
KENNIS BEHOUDEN EN VERGROTEN	40
STAPPENPLAN VOOR IMPLEMENTATIE BUURTSPORTCOACH	40
REFERENTIES	43
APPENDIX A VRAGENLIJST	47
APPENDIX B CODEBOEK	50

INLEIDING

Minister Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport [VWS] (2014; 2015) wil mensen met een beperking in Nederland beter bereiken en stimuleren voor sport en beweging. Om dit te bewerkstelligen wil ze sport en beweging met name toegankelijker maken voor deze doelgroep. Deze doelstelling is voortgekomen uit het regeerakkoord, waarin de regering de wil uitspreekt dat iedereen toegang heeft tot sport en bewegen in de buurt (Rutte & Samsom, 2012).

Deelname aan sport en beweging leidt tot minder gezondheidsproblematiek (World Health Organization [WHO], 2003) en kan met name leiden tot een reductie van mentale gezondheidsklachten zoals angst en depressie (Landers, 1997; WHO, 2003). Dergelijke problematiek kan leiden tot hogere zorgkosten en arbeidsongeschiktheid voor burgers en overheid (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu [RIVM], 2015). Deelname aan sport leidt eveneens tot meer zelfvertrouwen, sociale interactie en integratie (WHO, 2003). Zodoende leidt participatie bij (sport)verenigingen tot meer socialisatie en daarmee een afname van individualisering (Hooghe, 1999). Deze factoren leiden vervolgens tot meer maatschappelijke inclusie, aangezien men minder sociaal kwetsbaar is en minder sociaal uitgesloten wordt. Derhalve kan sporten worden ingezet om sociale acceptatie in de maatschappij te bevorderen, wat leidt tot een toename van inclusie (Thomas, 2003). Met inclusie in de maatschappij wordt een normverschuiving bedoeld waarbij zowel het sporten van mensen met als zonder een beperking normaal gevonden wordt en waarbij beiden zichtbaar zijn in de maatschappij. Sport reflecteert de bredere culturele waarden in een maatschappij (Dejonghe, 2007), opdat het gelijkwaardig zien van aangepast sporten aan reguliere sport van groot belang is. Er wordt steeds meer ingezet om behoeften van personen met een beperking gelijk te stellen aan de behoeften van mensen zonder een beperking, maar dit wordt nog niet als vanzelfsprekend gezien (Johnson & Traustadóttir, 2006; Thomas, 2003).

De betekenis van het begrip 'beperking' is afhankelijk van vele factoren en binnen onderzoek is vaak geen consensus bereikt over de benaming (Johnson & Traustadóttir, 2006). In dit onderzoek wordt zowel gekeken naar een motorische, visuele, auditieve, verstandelijke als psychische beperking. Of er sprake is van een beperking is geheel afhankelijk van of de persoon een beperking ervaart. Bijgevolg zullen sommige personen wel een beperking ervaren, maar geen beperking hebben, of juist geen beperking hebben, maar dit wel als dusdanig ervaren. Er kan daarom geen concrete uitspraak worden gedaan over het aantal mensen met een beperking in Nederland. Naar schatting hebben 1.6 miljoen personen tussen de 12 en 79 jaar een matige of ernstige lichamelijke beperking (11.8%) (Schapendonk et al., 2013), hebben tussen de 50.000 en 66.000 personen een matige of ernstige verstandelijke beperking (3-4%) en hebben tussen de 50.000 en 165.000 personen een licht verstandelijke beperking (3-10%) (Woittiez et al., 2012).

In Nederland worden mensen met een beperking als risicogroep beschouwd om te weinig deel te nemen aan sport (Tiessen-Raaphorst, 2014). Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau [SCP] (2014) sport 34 procent van de mensen met een beperking wekelijks, ten opzichte van 56 procent van de mensen zonder een beperking. De ernst van de beperking en leeftijd spelen een belangrijke rol in welke mate iemand sport (Von Heijden et al., 2013). Daarnaast ervaren nog velen belemmeringen om te gaan sporten. Zij voelen zich minder geaccepteerd op reguliere verenigingen (De Klerk, 2002) en signaleren onder andere het ontbreken van deskundigheid op sportverenigingen (Von Heijden et al., 2013). De ondermaatse deelname van mensen met een beperking aan sport en bewegen heeft niet enkel betrekking op Nederland, maar is een fenomeen dat in vele landen voorkomt (Hvinden, 2003; Sørensen & Kahrs, 2006; Sport England, 2004).

Op 12 april is door de Eerste Kamer der Staten Generaal (2016) het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking geratificeerd. In dit verdrag wordt gesteld dat: mensen met en zonder een beperking dezelfde rechten hebben; zij meedoen in de maatschappij; zij een goed en actief leven leiden; zij zelf keuzes mogen maken (VN Verdrag Waarmaken, 2007). Landen die het verdrag ratificeren moeten passende maatregelen nemen om deze vier punten waar te maken. De overheid moet derhalve actief gaan inspelen op een meer toegankelijke en inclusieve samenleving. Een manier om dit binnen sport te bereiken is door gebruik te maken van buurtsportcoaches. Buurtsportcoaches werden oorspronkelijk ingezet voor het combineren van sport en onderwijs of cultuur en onderwijs (Pulles, Leijenhorst, Reijgersberg, Hilhorst & Van Lindert, 2014). Sinds 2012 zijn de sectoren waarbinnen de buurtsportcoach werkzaam is verbreed naar sectoren zoals zorg, welzijn, kinderopvang en het bedrijfsleven. Buurtsportcoaches kunnen worden ingezet voor elke kwetsbare doelgroep die gemiddeld minder sport dan de Nederlandse bevolking. Vanaf 2015 werden zij bijgevolg eveneens specifiek ingezet voor personen met een beperking (Schippers, 2015). Als opdracht hebben deze buurtsportcoaches om passend sport- en beweegaanbod in de buurt te organiseren en een verbinding te maken tussen sport- en beweegaanbieders en organisaties uit andere sectoren (Pulles, Van Lindert, Van Der Poel, 2015). Op deze wijze moet de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging toenemen en meer inclusie plaatsvinden van deze doelgroep in de maatschappij.

In 2015 maakt 94 procent van alle gemeenten gebruik van buurtsportcoaches (Pulles, Van Lindert, Van Der Poel, 2015), waarvan 65 procent ingezet wordt voor personen met een beperking (Van Lindert, Terpstra, Pulles & Schootemeijer, 2016). Echter, gemiddeld genomen zet een kleine gemeente 29 procent van het totale fte van buurtsportcoaches in voor deze doelgroep en bedraagt dit bij grote gemeenten slechts negen procent. Onder andere het sport- en beweegbeleid Grenzeloos Actief probeert daarom actief gemeenten te stimuleren om al dan niet gezamenlijk buurtsportcoaches in te zetten ten behoeve van mensen met een beperking (Schippers, 2015). De inzet van buurtsportcoaches is lokaal zeer divers en gericht op voornamelijk lokale doelen (Pulles,

Van Lindert, Van Der Poel, 2015). Zodoende is de omgeving waarbinnen een buurtsportcoach moet handelen relevant om te onderzoeken wanneer hij zich richt op personen die een beperking bij het sporten ervaren. Tevens is het relevant hoe de buurtsportcoach als professional reageert op deze externe omgeving en welke invloed dit uitoefent op zijn werkzaamheden. Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de perspectieven van buurtsportcoaches door middel van semigestructureerde interviews, waarin centraal staat op welke wijze zij het meest effectief de beweeg- en sportdeelname van mensen met een beperking kunnen bevorderen in een gemeente. De volgende exploratieve onderzoeksvragen zijn hiertoe opgesteld:

“Welke doelstellingen hanteren buurtsportcoaches om de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging te verbeteren?”

“Welke externe factoren ervaren buurtsportcoaches als stimulerend om de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging te stimuleren?”

Vervolgens zal worden onderzocht op welke wijze hun werkzaamheden verbeterd kunnen worden middels het huidige buurtsportcoachbeleid zodat de participatie en inclusie van personen met een beperking kunnen toenemen in de maatschappij. De beleidsvraag luidt aldus:

“Op welke wijze kunnen gemeenten en buurtsportcoaches de werkzaamheden van de buurtsportcoach effectiever inzetten om de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging te verbeteren?”

Het bereiken van een hogere sportparticipatie onder mensen met een beperking en daarmee het bereiken van meer maatschappelijke inclusie, is zowel afhankelijk van het draagvlak en de beeldvorming van de maatschappij (Kwekkeboom, 2001; Raad voor de Volksgezondheid en Zorg [RVZ], 2002) als van de participatie van personen die een beperking hebben binnen sport en beweging (Hooghe, 1999). Wanneer personen met een beperking eveneens sporten binnen een reguliere vereniging, zal acceptatie eerder plaatsvinden doordat het gangbaar wordt in het dagelijks leven. Gelijkzeitig zal de participatie binnen sport onder personen met een beperking toenemen, wanneer ervaren wordt dat dit sociaal geaccepteerd wordt. De focus bij huidige onderzoeken naar sportparticipatie voor deze doelgroep ligt voornamelijk op belemmeringen die de doelgroep ervaart om wel of niet te gaan sporten (zie SCP, 2014; Von Heijden et al., 2013). Er is echter minder aandacht besteed aan hoe een intermediair zoals een buurtsportcoach in kan spelen op deze belemmeringen binnen de gemeentelijke context. Jaarlijks worden er rapportages gemaakt om de ontwikkelingen bij buurtsportcoaches te onderzoeken (zie o.a. Pulles, van Lindert,

Van Der Poel, 2015; Van Lindert et al., 2014). Binnen deze rapportages is nog niet gebruik gemaakt van kwalitatief onderzoek naar de buurtsportcoaches zelf binnen de gemeentelijke context. Wanneer de gemeentelijke context nader in beeld wordt gebracht kan er dieper in worden gegaan op welke factoren een rol hierin spelen.

Het belang van een dergelijk onderzoek wordt groter vanwege de toename aan investeringen in interventies voor sportbeoefening (SCP, 2014), waaronder voor personen met een beperking (e.a. 'Revalidatie, Sport en Bewegen' 'Special Heroes' 'Zo kan het ook') (Schippers, 2014). Daarnaast is er wegens het ratificeren van het VN-verdrag een zekere druk op de overheid ontstaan om te investeren in accuraat beleid ter bevordering van maatschappelijke inclusie van personen met een beperking, waaronder binnen sport. Door dit onderzoek te richten op factoren die als bevorderlijk worden ervaren om de doelgroep te activeren in sport en beweging, kan er meer inzicht worden verkregen in hoe een buurtsportcoach als professional het beste deze doelstelling kan bereiken. Derhalve kan dit onderzoek van waarde zijn voor elke andere professional die soortgelijke doelstellingen met deze doelgroep wil behalen.

THEORETISCH KADER

Buurtsportcoaches zijn nog niet in de gemeentelijke context onderzocht, waardoor niet duidelijk is welke factoren van invloed kunnen zijn op hun werkzaamheden. Aangezien de buurtsportcoach werkzaam is als professional, zal er bijgevolg worden gekeken naar factoren die voor een professional van invloed zijn. De professional die wordt ingezet en de structuur waar binnen hij zijn werk uitvoert zijn afhankelijk van elkaar (Giddens, 1979), waardoor het van belang is om zowel naar de buurtsportcoach als naar de structuur waarin hij werkzaam is te kijken (respectievelijk interne en externe factoren). Een buurtsportcoach kent twee grote actoren waarmee samenwerking verlangd wordt binnen een gemeente, te weten de gemeente waarbinnen de coach werkzaam is en de contacten van zijn netwerk (Pulles, Van Lindert, Van Der Poel, 2015). Eerst zal worden ingegaan op deze twee externe actoren en hun invloed op de professional. Aansluitend zal worden bekeken hoe de professional kan reageren op deze omgeving en welke interne factoren hierbij van belang zijn.

INSTITUTIONELE CONTEXT

De institutionele context is een belangrijke externe factor voor de professional. De buurtsportcoach wordt in zijn handelen beïnvloed door sturing van zijn werk- en opdrachtgever. Deze context beïnvloedt de resultaten van zijn interventie (Terpstra & Havinga, 2001).

De invloed van de gemeenten op een professional is onder andere afhankelijk van de stijl van dienstverlening die de gemeente aanhoudt. Deze stijl verandert over de jaren mee met de samenleving, welke continu in transitie is. Terpstra en Havinga (2001) onderscheiden drie ideaaltypen aan stijlen van dienstverlening: bureaucratisch, professioneel en bestuurlijk. Gezien het feit dat de stijlen ideaaltypen zijn, zullen er in praktijk vaak meerdere stijlen naast elkaar zichtbaar zijn. Ten eerste is een bureaucratische stijl van decentrale sturing mogelijk. Deze manier van sturing legt de nadruk op regeluitvoering, gelijkheid en formaliteit (Terpstra & Havinga, 2001). Niet de situatie van de doelgroep staat centraal, maar het proces dat aan regels gebonden is. De stijl is rigide, maar dit leidt ertoe dat er geen verschil bestaat wat betreft implementatie van beleid in diverse gemeenten. Vanwege de rigiditeit kan er doelverschuiving plaatsvinden (Engbersen, 2009), waarbij de nadruk meer wordt gelegd op het correct uitvoeren van het proces dan op de uitkomst van dit proces. Ten tweede is de professionele stijl mogelijk vanuit de institutionele context (Terpstra & Havinga, 2001). Deze stijl van decentrale sturing laat zich kenmerken door als uitgangspunt de expertise en kennis van de professional te nemen. Het is een vraaggerichte aanpak waar de behoefte van de samenleving centraal staat. Dit brengt kosten en inefficiëntie met zich mee, aangezien de professional als individu centraal staat in het handelen. Ten slotte is er de bestuurlijke stijl, welke zich richt op het resultaat. Om resultaten te waarborgen

zijn efficiëntie en controle zeer belangrijk, welke tot uiting komen in prestatie-indicatoren. De belangrijkste focus is de realisatie van de doelstelling. Evenals bij de bureaucratische stijl kan hier doelverschuiving optreden (Engbersen, 2009). Indicatoren worden hierdoor geïnterpreteerd als doel in plaats van als middel, waardoor het gewenste resultaat uiteindelijk niet bereikt wordt.

Zowel de professionele als bestuurlijke stijl is zichtbaar wanneer gekeken wordt naar het zogenoemde gehandicaptenbeleid van het VWS. De focus van de overheid ligt voornamelijk op de output (meer mogelijkheden om te kunnen sporten), dan op de *outcome* (of er daadwerkelijk meer wordt gesport) (Schippers, 2014). De overheid beoogt dat de professional maatwerk kan bieden in de gemeentelijke context, wat aansluit bij de professionele stijl van sturing. Alhoewel de focus niet op de *outcome* ligt, wordt er wel gebruik gemaakt van een effectmeting voor de inzet van buurtsportcoaches. Dit sluit aan bij de bestuurlijke stijl van sturing vanwege de resultaatgerichtheid. Minister Schippers benoemt dat deze effectmeting niet onder de officiële afspraken valt, maar dat er een wens is van diverse partijen om bij te dragen aan effectiever beleid. Gekeken naar de verhouding tussen overheid en gemeente, is de bureaucratische stijl van sturing zichtbaar wanneer er aanvraag voor de subsidie wordt gedaan. Gemeenten kunnen aanvraag doen bij de overheid om het beleid te implementeren binnen hun gemeente en moeten hiervoor aan een aantal voorwaarden voldoen (Procedure Buurtsportcoaches, z.j.). Wanneer deze subsidie eenmaal is goedgekeurd, is de bureaucratische stijl niet meer zichtbaar en krijgt de gemeente de vrijheid om het beleid te implementeren, waardoor de professionele stijl van sturing wederom prominent aanwezig is.

Wanneer naar de verhouding tussen gemeenten en professionals wordt gekeken, adviseren Jansen en De Waal (2004) een indirecte manier van sturing. De nadruk ligt niet op directe doelrealisatie, zodat betrokkenheid onder professionals wordt gestimuleerd. Een medewerker zal zich wegens de nadruk op directe doelrealisatie eerder gecontroleerd voelen, wat de betrokkenheid vermindert. Wanneer de medewerker de vrijheid ervaart dat hijzelf mede de doelen van de organisatie kan vertalen naar de praktijk en deze (deels) zelfstandig kan realiseren, dan zal zijn betrokkenheid hoog blijven. Enige mate van controle is echter gewenst. Volgens Jansen en De Waal (2004) kan de nadruk van controle beter liggen op de einddoelstelling dan op de manier waarop de einddoelstelling bereikt moet worden. Dit sluit aan bij de bestuurlijke en professionele stijl, welke ook zichtbaar zijn in het gehanteerde beleid van de overheid.

Sturing gaat gepaard met een zekere mate van discretionaire ruimte. Deze ruimte impliceert een vrijheid waarbinnen de professional individuele beslissingen kan maken (Mascini, 2004; Terpstra & Havinga, 2001). Tegelijkertijd kan deze vrijheid ook leiden tot rechtsongelijkheid, doordat er over identieke gevallen subjectieve beslissingen worden genomen. Deze discretionaire ruimte kan verschillen per gehanteerde stijl. Zo zal een professional, wanneer er een bureaucratische stijl gehanteerd wordt, relatief weinig discretionaire ruimte ervaren

aangezien de nadruk binnen deze stijl sterk op correcte regeluitvoering ligt. De professionele stijl legt daarentegen de nadruk sterk op het oordeel van de uitvoerende macht, waardoor er veel vrijheid is voor interpretatie. Een hoge mate van vrijheid is volgens Schuurman (2003) erg belangrijk voor de professional. Wanneer hij kan werken in een open structuur wordt er meer ruimte gecreëerd om te luisteren naar de doelgroep. De bestuurlijke stijl bevindt zich betreffende de mate van discretionaire ruimte tussen de bureaucratische en de professionele stijl. De professional wordt binnen deze stijl getoetst op specifieke indicatoren, maar mag vanuit de rol als professional zelf bepalen op welke wijze deze indicatoren behaald worden.

HET DRAAGVLAK IN DE LOKALE OMGEVING

De tweede externe factor die invloed uitoefent op de professional zijn de contacten binnen zijn netwerk. Op welke wijze een professional verwelkomd wordt in een gemeente is mede afhankelijk van het draagvlak in de omgeving (Kwekkeboom, 2001; 2004; RVZ, 2002). Wanneer buurtsportcoaches met de doelgroep werken, kunnen ouders of partners (zoals sportverenigingen en zorgaanbieders) veel invloed uitoefenen. Deze partners kunnen als stakeholder gezien worden (Donaldson & Preston, 1995; Mitchell, Agle & Wood, 1997). Legitimiteit van het doel van de professional in de ogen van de partners is daarbij cruciaal, wat betekent dat de partners het gedrag van de professional als passend moeten zien. Wanneer zij de doelen van de buurtsportcoach onderschrijven kan er een meer actieve vorm van samenwerking ontstaan, wat leidt tot meer mogelijkheden voor de doelgroep. Gelijktijdig leidt het onderschrijven van deze doelstellingen tot meer normalisering van sporten met een beperking, wat dientengevolge leidt tot meer maatschappelijke inclusie van personen met een beperking.

Het streven naar maatschappelijke inclusie voor mensen met een beperking is niet altijd vanzelfsprekend geweest. Van oorsprong werden mensen met een beperking gezien als patiënten, mensen met een afwijking (Wuyts, 2010). Zij moesten daarom vaak afgezonderd leven in speciale instellingen (Van Hove, Van Loon & Vandeveld, 2010). Rond 1970 veranderde die beeldvorming en eind twintigste eeuw werden mensen met een beperking daadwerkelijk beschouwd als een volwaardige burgers (Wuyts, 2010). Mensen met een beperking werden niet meer als volledig afhankelijk gezien, maar er werd gekeken waar ze eventueel ondersteuning bij nodig hadden (Van Hove, Van Loon & Vandeveld, 2010). Dit houdt voor de maatschappij een transitie in waar integratie centraal staat (Kwekkeboom, 2001; Liégeois & Van Audenhove, 2001; RVZ, 2002). Dit proces wordt ook wel vermaatschappelijking genoemd (Moonen, 2015). Dit staat in lijn met De Dijn en Leuven (2010), die spreken van parentele zorg. Parentele zorg impliceert dat de mensen in de nabije (zorg)omgeving centraal staan in een gedeelde verantwoordelijkheid waarin elke individu zijn of haar eigen taak te vervullen heeft. In de zorg die geleverd wordt staat de ontvanger

net zo centraal als de uitdrager. Deze zorg is gericht om zoveel mogelijk bescherming te geven waar nodig en gelijktijdig autonomie waar mogelijk.

De overheid speelt actief in op vermaatschappelijking, onder andere middels het inzetten van buurtsportcoaches voor mensen met een beperking (Schippers, 2014; 2015). Deze attitude van de overheid wordt nog niet volledig gedragen door haar burgers en instellingen. De beeldvorming van mensen met een beperking is, ondanks de omslag naar volwaardige burgers, nog niet altijd even positief (Wuyt, 2010). Zo ervaren mensen met een beperking zelf ook regelmatig dat zij minder geaccepteerd worden bij een vereniging, met name wanneer men een verstandelijke beperking heeft (De Klerk, 2002). Daarnaast worden er door mensen met een beperking nog vele belemmeringen en drempels ervaren bij sportverenigingen, zoals de fysieke toegankelijkheid of het ontbreken van deskundigheid (Von Heiden et al., 2013). Dit kan ertoe leiden dat men deze verenigingen gaat mijden, wat eerder leidt tot een exclusieve dan een inclusieve samenleving.

De ontwikkeling van vermaatschappelijking vraagt een andere houding van de samenleving en zodoende ook een andere beeldvorming (Liégeois & Van Audenhove, 2001). Er moet voldoende draagvlak zijn om deze ontwikkeling door te zetten, waar Plempers en Van Vliet (2002) aan twijfelen. Vermaatschappelijking gaat gepaard met wat Kwekkeboom (2001) en het RVZ (2002) als 'community care' aanduiden. Hiermee wordt een gemeenschap bedoeld waar bijdrage van de sociale omgeving als norm wordt gezien. Het neerzetten van een integraal voorzieningenaanbod is cruciaal om deze vermaatschappelijking te laten slagen (Kwekkeboom, 2004). Vanuit het denkbeeld 'community care' zullen sportverenigingen meer ondersteuning moeten geven en betrokkenheid tonen, naast de initiatieven van gemeenten of overheid. Dit impliceert meer initiatief vanuit sportverenigingen dan enkel het sportaanbod verbreden.

PROFESSIONELE HOUDING VAN DE BUURTSPOORTCOACH

De buurtsportcoach kan een houding aannemen als reactie op de omgeving. Er is een zekere mate van controle op de professional vanwege de gehanteerde stijl van sturing door overheid en gemeente (Terpstra & Havinga, 2001). Deze mate van controle leidt tot een centraal dilemma onder professionals die werken met mensen met een beperking (Schuurman, 2003). Wanneer een professional een sterke druk ervaart vanuit de organisatie om te presteren, voelt deze derhalve een grotere druk om de controle te behouden bij de doelgroep. Schuurman (2003) formuleert drie soorten houdingen die een professional aan kan nemen wanneer deze druk ervaart van zijn werkgever en tegelijkertijd de vrijheid verlangt om de vraag van de doelgroep te achterhalen.

De eerste houding is om als professional vanuit de doelgroep te werken, zodat men zich openstelt naar deze doelgroep (Schuurman, 2003). Deze houding gaat gepaard met de term 'normatieve professionaliteit', ook wel complexiteitsbenadering genoemd (Smit, 2010). De

nadruk wordt gelegd op de menselijke, morele en subjectieve kant van het beroepsmatig handelen (Grootoink, 2009). In eerste instantie zette men zich met deze term af tegen de technische professionaliteit. Bij deze laatste vorm wordt doelgericht en rationeel gehandeld en wordt kennis objectief verkregen uit onderzoek. Normatieve professionaliteit ziet de professional niet als toeschouwer of uitvoerder, maar als participerende deelnemer in het handelen. Het wordt opgevat als een voortdurend leerproces, welke in wisselwerking tot stand komt. Centraal staat wat 'juist' is om naar te handelen. Vanuit de benadering is er een sterk besef dat de professional in zeer beperkte mate in staat is om het geheel te zien. De professional moet erkennen dat hij fundamenteel beperkt is in zijn weten, waarbij hij sterk afhankelijk is van anderen (Pieters, 2010).

De tweede houding van Schuurman (2003) betreft een houding om vanuit de professional zelf te werken, waarbij beheersing van de situatie voorop staat. De professional voelt een grotere plicht om verantwoording af te leggen, waardoor hij minder vrijheid ervaart om de doelgroep ruimte te geven. Zodoende kan de professional minder ruimte geven aan zelfbeschikking en autonomie van de doelgroep, omdat hij meer in zijn rol als professionele begeleider wordt gestuurd door deskundigheid. Wanneer de inspraak van de doelgroep in het geding komt, wordt er ook wel gesproken van de-professionalisering (Hargreaves, 2000).

De derde houding beschrijft het proces om de grenzen van zelfbeschikking van de doelgroep zorgvuldig te ontdekken en vraagt daarmee veel van de professional (Schuurman, 2003). Zo moet de professional bereid zijn tot het aangaan van een dialoog, in staat zijn om zijn eigen gedrag goed te kunnen verhouden met de doelgroep en het vermogen hebben om gedrag en lichaamstaal te kunnen waarnemen en hierop te reageren. Het uitgangspunt is het zien van interactie als een dynamisch proces, waarbij niet eenmalig de behoeften worden geïnventariseerd maar deze continue in kaart worden gebracht. De professional treedt niet op als participerende deelnemer, maar meer als actieve toeschouwer. Door middel van interactie kan de professional achterhalen waar de doelgroep zich prettig bij voelt of wat bij hen past, zodat autonomie of zelfbeschikking vorm krijgen. Deze interactie moet aansluiten bij het niveau van de doelgroep, samen met hun wensen en verlangens (Moonen, 2015).

De professionele houding die de professional jegens anderen of een bepaalde doelgroep heeft bepaalt ook deels het gedrag jegens de doelgroep (Blumer, 1969). Denkbeelden die ten grondslag liggen aan beleid moeten gedragen worden in de maatschappij om effectief te zijn. Professionals in het veld kunnen bij mensen met een beperking veel betekenen ter bevordering van de inclusieve samenleving (Moonen, 2015).

KENNIS VAN DE BUURTSPOORTCOACH

Het soort werkzaamheden van de buurtsportcoach is zowel afhankelijk van de objectieve kennis die de professional heeft over zijn doelgroep als van de subjectieve kennis, die beïnvloed wordt door affiniteit met de doelgroep. Zij kunnen inspelen op zowel persoonlijke als externe knelpunten of belemmeringen die mensen met een beperking ervaren om niet of minder te gaan sporten of bewegen (Von Heijden et al., 2013). Er kan worden ingespeeld op attituden, sociale invloeden en eigen effectiviteit (zoals zelfvertrouwen en zelfbeeld) bij de doelgroep om interne belemmeringen tegen te gaan (De Vries & Mudde, 1998). Externe knelpunten zijn voornamelijk organisatorische factoren die sport en bewegen minder aangenaam maken voor de doelgroep (Von Heijden et al., 2013). Onder deze factoren vallen mede de grootte van het sportaanbod, betaalbaarheid van deelname en vervoer dat te tijdsintensief of te duur is. Kennis van de professional over de doelgroep is daarom noodzakelijk, om zowel op persoons- als omgevingsfactoren in te spelen.

METHODEN

BESCHRIJVING DATA

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van individuele semigestructureerde interviews met in totaal negentien buurtsportcoaches, welke allen werkzaam zijn in een gemeente of meerdere gemeenten. In het interview werd gebruik gemaakt van een vragenlijst, welke als structuur diende voor het gesprek (zie Appendix A). De rest van het gesprek werd vrijgelaten, zodat het interview de mogelijkheid bood om het zingevingskader te achterhalen. Elke participant heeft toestemming gegeven voor het interview, dat volledig anoniem behandeld is. Per gemeente of regio is er vaak enkel één buurtsportcoach werkzaam voor mensen met een beperking, daarom werden gemeente- of regionamen anoniem gehouden. De interviews zijn letterlijk getranscribeerd en geanonimiseerd en vervolgens gecodeerd en geanalyseerd met behulp van het programma Atlas.ti.

In de praktijk bleek niet elke participant officieel gefinancierd te worden vanuit de buurtsportcoachregeling van het ministerie van VWS. Een 'officiële' buurtsportcoach voor deze doelgroep behoort als doelstelling te hebben: passend sport- en beweegaanbod in de buurt te organiseren en een verbinding te maken tussen sport- en beweegaanbieders en organisaties uit andere sectoren voor mensen met een beperking. Deze doelomschrijving werd als selectie criterium gebruikt. Buurtsportcoaches waarvan de doelstellingen in praktijk overeenkomen met dit selectie criterium kwamen eveneens in aanmerking voor deelname aan dit onderzoek. Van de negentien participanten werden er veertien officieel gefinancierd middels de buurtsportcoachregeling, vier werden gefinancierd via andere (sport)fondsen van de gemeenten en één participant was niet op de hoogte van de financiering. Wanneer gekeken wordt naar de context waarbinnen de participanten werkzaam waren, was er een participant afwijkend. Deze participant was voornamelijk werkzaam in een wijkcentrum waar hij bewoners moest activeren middels sport en cultuur, daar de andere participanten zich enkel richtten op sport.

SELECTIE PARTICIPANTEN

Bij de selectie van de participanten is er ten eerste rekening gehouden met of de buurtsportcoach voor één gemeente werkzaam of voor een regio (zie Tabel 1). Wanneer een buurtsportcoach op een gemeente of een regio gericht is, kunnen zijn doelstellingen alsmede zijn werkzaamheden sterk beïnvloed worden aangezien er rekening gehouden moet worden met meerdere opdrachtgevers. Eén coach is werkzaam voor twee gemeenten, maar dit bleken aparte werkgevers en er vond geen samenwerking tussen deze gemeenten plaats. Derhalve werd deze coach in aanschouw genomen als gemeentelijk werkzaam. Ten tweede is bij de selectie gekeken naar de grootte van de gemeente waarin de buurtsportcoach werkzaam is (zie Tabel 1). Wanneer een

coach regionaal werkt, wordt die gemeente aangehouden waar de buurtsportcoach het meest actief werkzaam is. Dat is vaak ook de gemeente die de regionale samenwerking is gestart. De meeste coaches zijn werkzaam voor gemeenten tussen de 30.000 en 90.000 inwoners.

Tabel 1 Selectie participanten

Achtergrondkenmerken	Totaal aantal	Percentage	Aantal regionaal werkzaam
<u>Type werkzaam</u>			
Regionaal werkzaam	10	53%	
Gemeentelijk werkzaam	9	47%	
<u>Geslacht</u>			
Aantal mannen	8	42%	
Aantal vrouwen	11	58%	
<u>Tijd werkzaam</u>			
< 3 jaar	11	58%	
3 - 6 jaar	3	16%	
6 - 10 jaar	5	26%	
<u>Grootte gemeente</u>			
< 30.000	4	21%	Geen
30.000 - 90.000	7	37%	3
> 90.000	8	42%	7
<u>Doelgroepen van de participant</u>			
Volledig werkzaam voor doelgroep	11	58%	9
Meerdere doelgroepen	8	42%	1
<u>Opleidingsniveau</u>			
Mbo-opgeleid	5	26%	2
Hbo-opgeleid	14	74%	8
<u>Beschikbare uren per week voor doelgroep</u>			
<10 uur	5	26%	1
10 - 20 uur	4	21%	Geen
> 20 uur	10	53%	9

Ten derde is rekening gehouden met provinciale spreiding van de gemeenten. Tien van de twaalf provincies zijn meegenomen in het onderzoek (zie Tabel 2). Dit betreft zowel dichtbevolkte provincies als Noord- en Zuid-Holland alsook dunner bevolkte provincies als Groningen, Friesland en Limburg. Zeeland en Flevoland zijn niet meegenomen in het onderzoek, maar zijn wat betreft

bevolkingsdichtheid vergelijkbaar met de dunbevolkte provincies, waardoor dit naar verwachting geen effect zal hebben op de uitkomsten van het onderzoek.

Tabel 2 Aantal interviews per provincie

Provincie	Aantal participanten	Provincie	Aantal participanten
Zuid-Holland	2	Limburg	1
Zuid-Holland	2	Limburg	1
Friesland	1	Utrecht	2
Groningen	2	Noord-Brabant	1
Gelderland	4	Overijssel	2

Gekeken naar kenmerken van de participanten, blijkt dat de verdeling in geslacht licht scheef verdeeld is en vrouwen licht oververtegenwoordigd zijn onder de participanten (zie Tabel 1). Twee participanten hebben zelf een lichamelijke beperking, waardoor ze rolstoel gebonden zijn. Een belangrijk deel van de participanten is relatief kort in dienst, wat naar verwachting is daar de overheid pas sinds 2012 de buurtsportcoachregeling inzet voor mensen met een beperking (Schippers, 2015). De participanten die enkel werkzaam zijn voor mensen met een beperking zijn licht oververtegenwoordigd ten opzichte van participanten die voor meerdere doelgroepen werkzaam zijn. Tevens zijn de participanten die meerdere doelgroepen moeten bereiken voornamelijk werkzaam voor een gemeente. Dit resultaat is naar verwachting, omdat binnen een enkele gemeente de doelgroep te specifiek en te klein in omvang is om dit als enige doelgroep te hebben.

Dertien buurtsportcoaches hebben een hbo-opleiding ten overstaande van de zes overige buurtsportcoaches, die mbo zijn opgeleid. Bijna allen hebben een sportgerelateerde opleiding gevolgd, op één buurtsportcoach na. Deze heeft een cultuurgerelateerde opleiding gevolgd en heeft sport met name als eigen interesse. Echter, doelstellingen van de opdrachtgever zijn eveneens gericht op zowel sport als cultuur. Wanneer men kijkt naar de hoeveelheid uren beschikbaar voor de doelgroep, inclusief de uren van collega's, is er veel spreiding te zien. De participanten die samen met hun collega's meer dan 20 uur per week werken voor de doelgroep zijn oververtegenwoordigd. Zij werken gemiddeld 49 uur per week. Bij de participanten met minder dan 10 uur en 10-20 uur per week is dat respectievelijk 3.5 en 17 uur per week. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze cijfers richtlijnen zijn. Velen vonden het moeilijk een schatting te geven van hun uren, omdat de werkzaamheden per week verschilden. Daarnaast zijn er soms provinciale of regionale organisaties werkzaam boven de buurtsportcoach, die ook bijdragen kunnen leveren voor de doelgroep maar niet in beschouwing zijn genomen door de participant zelf.

VALIDITEIT EN BETROUWBAARHEID

Er zijn negentien participanten geïnterviewd voor dit onderzoek. Het onderzoek kent een exploratieve insteek en kent tevens een specifieke doelstelling, waardoor verzadiging aan informatie eerder zal optreden (Marshall, 1996). Er moet rekening gehouden worden met de danig verschillende achtergrondkenmerken van de participanten, omdat deze van invloed kunnen zijn op hun antwoorden. Uiteindelijk trad er na ongeveer zestien interviews verzadiging van informatie op. Er is geen consensus in de literatuur over hoeveel participanten nodig zijn om tot verzadiging van informatie te komen (Mason, 2010), maar een aantal van vijftien interviews wordt vaak gezien als het minimum (Guest, Bunce & Johnson, 2006).

Wegens een identieke manier van handelen tijdens alle interviews, door middel van het navolgen van de topiclijst, is de interne validiteit hoog. Tijdens de interviews hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan. Drie interviews zijn telefonisch afgenomen, de rest van de interviews hebben op locatie plaatsgevonden. Een participant is, wegens gebrek aan ruimte bij zijn werkgever, geïnterviewd op een externe locatie. De rest van de participanten is geïnterviewd in hun eigen werkomgeving. Er is voor drie telefonische interviews gekozen vanwege dreigend tijdsgebrek, dit kan echter leiden tot een verlaging van de validiteit. Een telefoongesprek beperkt de mogelijkheden van een dialoog, daar waar een dialoog bevorderlijk is wanneer de onderzoeker een vertrouwensband wil creëren. Echter, evenals de interviews die op locatie hebben plaatsgevonden, is bij de telefonische interviews de topiclijst gehandhaafd, waardoor dezelfde onderwerpen op dezelfde wijze aan bod zijn gekomen en de validiteit hiermee toch gewaarborgd blijft. De werkzaamheden van de buurtsportcoach zijn sterk afhankelijk van de gemeentelijke situatie, waardoor een goede spreiding in kenmerken van gemeente belangrijk is om de validiteit verder te waarborgen. Enkele kleine gemeenten zijn afgevalen omdat de buurtsportcoach nog maar net begonnen was voor deze doelgroep en daarom nog te weinig informatie kon geven. Daarnaast waren eventuele buurtsportcoaches in zeer kleine gemeenten niet via het internet te identificeren, waardoor deze niet opgenomen zijn in het onderzoek. Dit zou kunnen leiden tot een negatief effect op de generaliseerbaarheid van het onderzoek.

Aansluitend zijn de contactgegevens van de meeste buurtsportcoaches gevonden met behulp van het internet. De personen die regionaal, dus vanuit een georganiseerde instelling, werkzaam zijn, zijn allen via het internet geïdentificeerd. Voor de personen die gemeentelijk werkzaam waren verliep dit soms moeizaam en is voor het achterhalen van de contactgegevens gebruik gemaakt van intermediairs, zoals de gemeente, de officiële werkgever en de sportcoördinator van de regio. Ook is er in beperkte mate gebruik gemaakt van het netwerk van andere buurtsportcoaches of professionals. Er kan daardoor een lichte selectiebias zijn opgetreden bij het vinden van participanten.

ANALYSE

De vragenlijst die voor de semigestructureerde interviews is gebruikt, is opgesteld naar aanleiding van de theoretische verdieping (zie Tabel 3). Op subjectief niveau kan de werkelijkheid anders beleefd worden dan op objectief niveau, waardoor men een nieuwe werkelijkheid kan creëren die als objectief kan worden waargenomen (Blumer, 1969; Maso & Smaling, 1998). Het is daarom van belang om bij de buurtsportcoach te achterhalen welke betekenisgeving en percepties worden meegenomen in hun handelen. Ook de context, die bepaalde beperkingen of mogelijkheden op kan leggen, speelt hierin een grote rol (Raeymaecker, 2009).

Tabel 3 *Conceptueel model*

Hoofdthema's	Subthema's	Interviewvragen
Kennis	Opleiding	3, 12
	Ervaring	1, 2, 30
	Focus	5, 6, 7, 17, 18
Doelstellingen	Doelstellingen	11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22
	Daadwerkelijke werkzaamheden	11, 23
Beeldvorming doelgroep	Eigen beeldvorming	8, 9, 14
	Beeldvorming in de praktijk	10
Netwerk	Netwerk	15, 18, 19, 20
	Draagvlak	13, 14, 16, 31
Sturing	Doelstellingen gemeente	24, 25, 26
	Hoeveelheid sturing	25, 27, 28
	Wie geeft de sturing	4, 29
Algemene informatie	Ervaren belemmeringen	32
	Ervaren stimulansen	33

Elk interview is integraal opgenomen en varieert in lengte van 35 tot 88 minuten. Deze zijn letterlijk getranscribeerd en naderhand geanonimiseerd wat betreft namen van personen, gemeenten en herleidbare organisaties. Participanten werden gevraagd of zij deze transcriptie nog wilden ontvangen ter controle, waar enkelen bevestigend op hebben geantwoord. Geen van hen heeft opmerkingen gegeven naar aanleiding van de ontvangen transcripties. Voorafgaand aan het interview is door de participant een toestemmingsformulier ondertekend, waarop vermeld stond waar het interview voor gebruikt zou worden, evenals de garantie dat de anonimiteit gewaarborgd blijft door de onderzoeker. Ook hadden ze de mogelijkheid om de interviewvragen voorafgaand te ontvangen, indien zij daar behoefte aan hadden. Voor het interview is nogmaals een korte toelichting gegeven over waar het onderzoek betrekking op had en waar hun antwoorden voor gebruikt zouden worden. Participanten hebben de mogelijkheid gehad om aan het einde van het interview op- of aanmerkingen te leveren, om op deze wijze de gehele opinie

van de participant te waarborgen binnen het interview. Wegens privacygevoeligheid zijn de opnames na het analyseren verwijderd.

Het coderen van de interviews resulteerde in vijf familiecodes (zie Tabel 4). Drie thema's komen sterk naar voren: sturing, het draagvlak en de buurtsportcoach als professional. Het laatstgenoemde thema uit zich door middel van de gehanteerde doelstellingen en de beschikbare kennis van de buurtsportcoach. Dit komt tot uiting middels het referentiekader dat de buurtsportcoach hanteert. Dit is overeenkomstig het conceptueel model, waar dezelfde drie thema's naar voren komen uit de gevonden literatuur, zoals beschreven in het theoretisch kader. Zie Appendix B voor alle 51 codes, tezamen met de hoeveelheid quotaties in de tekst.

Tabel 4 Familiecodes

Naam familiecode	Hoeveelheid codes	Aantal malen geciteerd in tekst
Professionaliteit	8	250
Invloed van werk- en opdrachtgever	12	349
Doelstelling vanuit de buurtsportcoach	10	399
Het draagvlak	8	399
Het netwerk	7	365
Totaal	45	1762

Als basis voor het analyseren is gebruikt gemaakt van *grounded theory* (Hennink, Hutter & Bailey, 2011). Het coderen van de eerste drie interviews vond plaats volgens een inductieve benadering, waarbij er vanuit de tekst codes worden gegenereerd. Op deze wijze wordt er minder gestuurd vanuit het referentiekader van de onderzoeker. Vervolgens is middels de a-prioribenadering gekeken of er codes ontbraken, aan de hand van de vragenlijst. Nadat vijf interviews gecodeerd waren, zijn de codes opnieuw bekeken en zijn de vijf interviews opnieuw bestudeerd en gecodeerd. Op deze manier is gekeken of er veranderingen in de manier van coderen heeft plaatsgevonden en is dit eventueel gecorrigeerd. Nadat de codes zijn vastgesteld is voor elk een beschrijving gegeven welke code wanneer van toepassing is (zie Appendix B). De rest van de interviews zijn gecodeerd op basis van de tot stand gekomen codelijst. Er zijn later geen nieuwe codes aangemaakt, wel zijn enkele codes nadien opgesplitst vanwege de grootte van de code.

Op basis van de gecodeerde interviews heeft een analyse plaatsgevonden waar is gekeken naar beschrijvende factoren van de interviews, zoals geadviseerd door Hennink et al. (2011). Door verschillen in de data beter te begrijpen, kon vervolgens worden gekeken wat participanten precies zeggen over bepaalde thema's, ook wel *'thick discription'* genoemd (Hennink et al., 2011). Om vervolgens tot theorieontwikkeling te komen werden de data vergeleken. Ten eerste is er een vergelijking gemaakt met deductieve subgroepen. Er is gescheiden vergeleken tussen participanten die regionaal of gemeentelijk werkzaam waren, daar bij het afnemen van de

interviews al duidelijk verschillen merkbaar waren. Ten tweede is er een deductieve subgroep gemaakt voor de opleiding van de participant en hoeveel doelgroepen zij binnen hun werkzaamheden hadden. Ten derde heeft er een vergelijking plaatsgevonden tussen en binnen deze subgroepen om verbanden te achterhalen binnen de data. Ten slotte werden de data gecategoriseerd, waarbij als uitgangspunt de drie grootste thema's werden genomen welke naar voren kwamen in het theoretisch kader: sturing, het draagvlak en de doelstellingen van de buurtsportcoach. Voor elke participant zijn deze netwerkschema's ingevuld en onderling vergeleken. Het analyseren van de data is echter een wisselwerking tussen het verklaren van de data (als theorieontwikkeling) en het valideren van deze verklaringen (Hennink et al., 2011). Het is daarom noodzakelijk om telkens terug te keren naar de oorspronkelijke data om theorie te staven.

RESULTATEN

De resultaten zijn in drie thema's opgedeeld. Ten eerste wordt besproken welk referentiekader de buurtsportcoach heeft, waaronder welke doelstellingen de participanten hanteren en hoe dit verhoudt tot hun werkzaamheden. Ten tweede wordt besproken welke vormen van sturing er zichtbaar zijn en hoe dit wordt ervaren. Tot slot zal worden besproken op welke wijze de buurtsportcoach gebruik maakt van het netwerk en wat het netwerk precies inhoudt.

REFERENTIEKADER VAN DE BUURTSPOORTCOACH

Op welke wijze sturing wordt ervaren of op welke wijze gebruik wordt gemaakt van het netwerk is voornamelijk afhankelijk van de doelstellingen die de buurtsportcoach hanteert. De doelstellingen van de buurtsportcoach zijn afhankelijk van de sturing die de buurtsportcoach ervaart en het netwerk waarbinnen hij werkzaam is. Het is echter van belang om te onderzoeken vanuit welk referentiekader de buurtsportcoach handelt, zodat gekeken kan worden in welke mate de buurtsportcoaches in praktijk dezelfde doelen hanteren. Dit referentiekader wordt toegelicht aan de hand van de volgende factoren:

- De behoefte van de coach om zowel regionaal als gemeentelijk werkzaam te zijn
- Profilering van de doelgroep
- De kennis over de doelgroep
- Gehanteerde doelstellingen
- Het waarmaken van de beoogde doelstellingen

Behoeft van de coach om zowel regionaal als gemeentelijk werkzaam te zijn

Vanwege de kleinschaligheid van de doelgroep in een gemeente vinden buurtsportcoaches het vaak lastig om binnen één stad voldoende en een gevarieerd aanbod van sportactiviteiten te organiseren. Daarnaast is de doelgroep zelf sterk regionaal gericht. Dit komt bijvoorbeeld doordat een speciale school in een andere gemeente aanwezig is dan waar men woont. Zodoende kan een coach iets organiseren rondom de school, maar kan een kind hier niet gemakkelijk naartoe. Verder benoemen coaches die regionaal werkzaam zijn dat zij beter het aanbod kunnen coördineren, waardoor afstemming tussen vraag en aanbod beter plaatsvindt.

“We doen altijd het verhaal dat regionaal het bundelen is van mensenkracht, het bundelen van middelen die er zijn. Dat dat leidt tot efficiënter werken. Dat we met dezelfde middelen een hoger resultaat kunnen behalen. Wat je voorheen zag was dat in gemeente X een themabijeenkomst werd gehouden, in gemeente Y ook en in gemeente Z ook, allemaal met een soortgelijk onderwerp. Als je dat gewoon in één keer doet voor de regio, dan heb je een sterkere bijeenkomst en je bent er minder tijd en energie aan kwijt geweest.”

Participant 4. Man, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Buurtsportcoaches ervaren hoofdzakelijk dat regionaal werken de meest prettige vorm van werken is. Dit wordt ervaren wanneer er al regionaal gewerkt wordt, maar eveneens wanneer ze gemeentelijk werkzaam zijn. Wel benoemen ze de angst om het directe contact met de doelgroep te verliezen. Dit wordt nu al ervaren door enkele regionale coaches. Zij merken dat ze soms te ver van de doelgroep af te komen staan vanwege het regionaal werken. Om de doelgroep goed te blijven bereiken en adequaat te helpen, is dicht bij de doelgroep blijven een voorwaarde, zo vinden zij. Regionaal werken en direct contact met de doelgroep zijn complementair aan elkaar. De doelgroep aan het sporten zien ervaren de coaches als waardevol.

“Soms dan denk je van goh ja hier [de gemeente] heb je veel meer grip op als in de regio. Aan de andere kant denk ik dat het niet goed zou zijn om de regio los te laten. Want ik denk dat het wel echt van belang is om dat met elkaar te doen en om daar goed overzicht in te houden van wat waar is en wat nodig is.”

Participant 9. Vrouw, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Regionaal is er vaak sprake van verschillende doelstellingen per gemeente, waardoor het voor de coach moeilijk omgaan is met diverse belangen en doelen. Het merendeel van de coaches werkt in de praktijk vanuit één stad en ervaart de andere gemeenten in de regio niet als hun praktische werkgever. Zij zijn minder verbonden met de andere gemeenten, wat onderlinge afstemming kan bemoeilijken. Sommige coaches die gemeentelijk werkzaam zijn kijken voor het sportaanbod al regionaal, ondanks dat zij niet werkzaam zijn voor die gemeenten. Beperkte tijd en financiën blijken veelal de beperkende factoren in het verwezenlijken hiervan.

Profilering doelgroep

“Wat bij ons onder die doelgroep valt zijn: mensen met een verstandelijke beperking, lichamelijke beperking, chronische aandoening, visuele beperking, auditieve beperking en sinds twee jaar ook stoornis binnen het autisme spectrum.”

Participant 13. Vrouw, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Wat buurtsportcoaches profileren als personen met een beperking is tamelijk consequent. Zo betreft elke coach personen met een lichamelijke of verstandelijke beperking bij hun werkzaamheden en worden daarnaast mensen met autisme of gedragsproblematiek steeds vaker tot de doelgroep gerekend. Dit proces is echter pas sinds kort gaande en nog sterk in ontwikkeling. Er wordt ervaren dat het hebben van autisme of gedragsproblematiek in de praktijk vaak nog niet onder de doelgroep wordt geschaard door bijvoorbeeld sportverenigingen. Bij het aanbieden van sporten wordt, met name bij sportverenigingen, gekeken naar de groep verstandelijk beperkten.

Sportaanbod voor mensen met een fysieke beperking is in mindere mate aanwezig, maar sportaanbod voor mensen met een psychische beperking ontbreekt vaak volkomen. Buurtsportcoaches proberen elke leeftijd te betrekken bij hun activiteiten, maar laten soms de ouderendoelgroep bewust achterwege. Voornamelijk regionale coaches maken deze afweging, aangezien er onder ouderen bijna altijd sprake is van een chronische beperking. De doelgroep wordt daarmee te groot en bovendien is er al vaak veel voor hen georganiseerd, waardoor het voor de buurtsportcoach minder nodig is hier de werkzaamheden op te richten. Er zijn ook coaches die hun focus leggen op kinderen en jeugd. Dit is zichtbaar onder twee regionale coaches en vijf gemeentelijk werkzame coaches. Vaak zijn hun collega buurtsportcoaches volledig op kinderen gericht en is er bewust of onbewust een keuze gemaakt bij de profilering van de doelgroep. Deze doelgroep is relatief makkelijk te bereiken vanuit het speciaal onderwijs, wat de werkzaamheden voor een buurtsportcoach vergemakkelijkt. Andere buurtsportcoaches zien dat deze groep vaak al wordt bereikt door andere partijen en instanties en dat met name volwassenen in mindere mate worden bereikt. De buurtsportcoaches die hun focus leggen op kinderen of jeugd doen dit niet altijd bewust: dit komt vooral in het gesprek naar voren, zoals onderstaand citaat demonstreert.

“Mijn taak is om zoveel mogelijk kinderen, eh ja volwassenen ook, aan het sporten te krijgen. En die voer ik het best uit door ze na verenigingen toe te leiden lijkt mij”

Participant 7. Man, regionaal werkzaam voor meerdere doelgroepen

In tegenstelling tot de regionale coaches, waren maar drie gemeentelijke buurtsportcoaches bezig met de afweging in hoeverre ouderen betrokken moesten worden bij de doelgroep. Vaak was hier nog niet over nagedacht. Een enkele buurtsportcoach laat definities en labels volledig achterwege en kijkt alleen naar wat mensen zelf ervaren als een beperking, en neemt dit als uitgangspunt.

“Wij hebben evenementen die we opzetten vanuit gezamenlijke evenementen, welke vooral gericht zijn op ontmoeten. Ontmoeten tussen mensen met en zonder een beperking. Belangrijk is dat mensen zonder beperking eigenlijk de grootste beperking in dit land hebben.”

Participant 3, man, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Kennis over de doelgroep

De ervaren kennis over het hebben van een beperking is divers tussen de regionale en gemeentelijke coaches. De regionale coaches die erkennen dat ze weinig kennis hebben over de doelgroep, ervaren dit niet als nadelig. Indien nodig worden vaak partners zoals collega's of

trainers ingezet om deze kennis aan te vullen. Alle regionale coaches ervaren goed met de doelgroep om te kunnen gaan, ofwel omdat ze de kennis zelf bezitten ofwel omdat ze bronnen hebben om aan deze kennis te komen. Eerder is benoemd dat coaches die regionaal werken vaak ervaren verder af te staan van de doelgroep. Eén regionale coach ervaart dat deze toename in afstand leidt tot het verliezen van kennis over de doelgroep. Wanneer gekeken wordt naar de buurtsportcoaches die werkzaam zijn voor de gemeente, zijn er meer verschillen merkbaar. Deze verschillen kunnen worden verklaard door het feit dat regionale buurtsportcoaches vrijwel allen werkzaam zijn voor enkel mensen met een beperking. Dit geeft hen een betere focus op hun werkzaamheden, waardoor er waarschijnlijk meer nagedacht is over de profilering van de doelgroep en ze meer kennis tot hun beschikking hebben.

Twee gemeentelijk werkende buurtsportcoaches zijn niet zodanig bezig met de doelgroep en hebben in mindere mate nagedacht over de profilering. Dit komt tijdens de interviews naar voren, waarin zij het moeilijk vinden om de doelgroep te definiëren en waarin er inductief geformuleerde antwoorden worden gegeven. Dit kan te maken hebben met een lager opleidingsniveau van de participant (mbo), of met het feit dat zij gemeentelijk en voor meerdere doelgroepen werkzaam zijn. Ze zullen hierdoor, wegens een gebrek aan tijd en focus, meer vanuit hun eigen referentiekader kijken. Dit fenomeen wordt geïllustreerd door onderstaande quote. De participant definieert de doelgroep door aan te geven wat zij al organiseren voor bepaalde groepen.

Interviewer: "Wat is een beperking. Wat valt volgens jou daaronder? Participant: "Nee ja, mensen met dementie, daar sporten wij elke vrijdagmiddag mee. Dat zijn mensen in de beginfase van dementie '...' Ik ga mijn lijstje af."

Participant 2. Man, gemeentelijk werkzaam voor meerdere doelgroepen

De buurtsportcoaches op hbo-niveau zijn meer bezig met de profilering van de doelgroep en benoemen allen het belang van goede scholing. Echter, voornamelijk de buurtsportcoaches die meerdere doelgroepen dienen vinden dat zij over te weinig kennis beschikken over de doelgroep.

Gehanteerde doelstellingen

De doelstelling die elke buurtsportcoach als basis laat dienen voor zijn of haar handelen is: een toename creëren bij de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging.

“Alleen maar de mensen meer aan het sporten en bewegen krijgen, of dat nu hier is of ergens anders, dat maakt natuurlijk niet zo heel veel uit.”

Participant 5. Man, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

De doelstelling die elke buurtsportcoach als basis laat dienen voor zijn of haar handelen is: een toename creëren in participatie van mensen met een beperking in sport en beweging. De wijze waarop zij deze doelstelling willen bereiken, verschilt echter sterk. Er is een vijftal randvoorwaardelijke doelstellingen zichtbaar onder de buurtsportcoaches. Naar deze doelstellingen is niet expliciet gevraagd, deze komen echter voort uit de formulering van de antwoorden en de focus van de coaches. Het kan daarom zijn dat sommige randvoorwaardelijke doelstellingen wel worden gehanteerd door de coach, maar dat deze niet naar voren kwamen in het interview. Het gaat hierbij om de grootste focus in de werkzaamheden, welke gevonden is middels abstractie. De vijftal doelstellingen zijn:

1. Verbindingen leggen in de gemeente. Door veel en hechte contacten te maken binnen een gemeente kan er een sterk netwerk gevormd worden.
2. Werken vanuit de doelgroep. Buurtsportcoaches ervaren dat zij in dienst staan van hun doelgroep, wat betekent dat zij de doelgroep als uitgangspunt willen nemen in hun werkzaamheden.
3. Sport als middel voor sociale participatie. Naast de fysieke voordelen van sport, kan sport ook als middel dienen om op sociaal gebied winst te behalen bij de doelgroep.
4. Waarborgen van activiteiten binnen het netwerk. De buurtsportcoach wil graag de sportactiviteiten inbedden in het netwerk, zodat deze activiteiten gewaarborgd worden, ook wanneer een buurtsportcoach eventueel weg zou vallen.
5. Ondersteuning bieden aan verenigingen. Verenigingen hebben financiën, kennis en andere hulpmiddelen nodig van de buurtsportcoach om hun aanbod adequaat te richten op de doelgroep.

“Het blijkt gewoon heel erg nodig te zijn. Iemand die de verbanden legt en het hele netwerk goed opzet. Het schiet gewoon niet op als je heel in het klein en alleen uitvoerend werkt. Je moet gewoon eerst de basis leggen en vanuit daar kan je gewoon veel beter werken. En ik vind dat wel qua aanpak noodzakelijk. Maar dat zou overal moeten.”

Participant 1. Vrouw, gemeentelijk werkzaam voor enkel mensen met een beperking

---

“Dan denken wij nog altijd, dat iedereen kán sporten op het moment dat iedereen sport kan beleven. [...] Omdat het publiek dat aan de kant staat aanmoedigt, wat applaudiseert. Zo ver willen wij wel gaan in onze gedachten. Interviewer: Dat je ook een sociale aspect pakt van sporten en niet alleen het fysieke aspect? Participant: Absoluut.”

Participant 19. Man, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Er zijn vier regionale en één gemeentelijke buurtsportcoach die in de praktijk alle doelstellingen nastreven. Daarentegen hebben vier coaches een doelstelling die een tegenovergestelde tendens beschrijft dan de eerder benoemde doelstellingen. Deze zijn allen werkzaam voor meerdere doelgroepen, wat ertoe kan leiden dat zij een minder duidelijke focus hebben op de doelgroep. Twee coaches hebben de opvatting dat het waarborgen van activiteiten binnen het netwerk ofwel niet belangrijk is ofwel niet hun taak is. Een buurtsportcoach benoemt dat het netwerk belangrijk is, maar dat het niet zijn taak is om dit netwerk samen te brengen. Overeenkomstig vindt één coach dat het niet zijn taak is om meer sportaanbod te creëren, maar enkel te informeren wat er al in de gemeente(n) aanwezig is.

Waarborging van activiteiten binnen het netwerk wordt door twaalf van de negentien buurtsportcoaches benoemd als meest belangrijke doelstelling. Ze vinden het belangrijk dat de activiteiten voor deze doelgroep gedragen worden door een vereniging, zodat het aanbod structureel kan worden gemaakt. Mocht een buurtsportcoach wegvallen, dan blijft het aanbod zodoende bestaan in de gemeente. Daarnaast hebben de coaches te weinig tijd tot hun beschikking om zelf aan deze groepen les te geven. Als eveneens belangrijke doelstellingen worden de inzet van het netwerk en het bieden van ondersteuning aan verenigingen benoemd.

“Interviewer: Dat is ook niet jouw doel, het uitvoerende werk doen? Participant: Nee. Op zich vind ik het wel leuk. Ik wil één of twee groepen draaien die gewoon wat lastiger zijn [...]. Maar daar waar mogelijk zet ik dus buurtsportcoaches, collega's in.”

Participant 1. Vrouw, gemeentelijk werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Het waarmaken van de beoogde doelstellingen

In welke mate een buurtsportcoach zijn doelstellingen tot uiting kan brengen in de praktijk is afhankelijk van de tijd die zij tot hun beschikking hebben. Coaches die regionaal werken zijn allen tevreden over de beschikbare tijd die zij voor de doelgroep hebben met inachtneming van hun doelstellingen. Dit in tegenstelling tot de coaches die gemeentelijk werkzaam zijn. Meerdere van hen ervaren namelijk hun beschikbare tijd als weinig, maar als voldoende voor de doelstellingen die zij voor de doelgroep hebben. Wanneer een coach weinig tijd tot zijn beschikking heeft, past hij zijn doelstellingen daarop aan. Twee ervaren hun tijd als dusdanig weinig dat zij merken dat ze te weinig bereiken in hun gemeente.

“Ach als ik dit eens zou kunnen doen. [...] Maar dat, dat is een wens. Ik denk dat we nog zoveel kunnen bereiken.”

Participant 6. Vrouw, gemeentelijk werkzaam voor meerdere doelgroepen

De doelstelling die als basis dient voor de werkzaamheden voor elke buurtsportcoach is een toename in participatie van mensen met een beperking in sport en beweging. Om dit doel te bereiken ervaren buurtsportcoaches hun contacten als meest waardevol. Wanneer een doelgroep niet tot weinig is aangesloten bij een organisatie, is het moeilijk om deze doelgroep te vinden.

“Kijk, wij vinden de mensen met een beperking dan op school en via die dagbesteding, maar dat zijn natuurlijk nog lang niet alle cliënten of alle mensen binnen de doelgroep. Dus ik denk dat er nog een hele groep is die we daarin niet kunnen bereiken en ik hoop dat dat via die sociale teams dan wel lukt.”

Participant 16. Vrouw, gemeentelijk werkzaam en voor meerdere doelgroepen

Het moeilijk bereiken van de doelgroep wordt door regionale buurtsportcoaches voornamelijk ervaren bij de subgroep van mensen met een fysieke beperking. Er zijn niet altijd instellingen voor mensen met een fysieke beperking aanwezig in de omgeving, waardoor de coaches weinig vragen ontvangen van en voor deze groep. Naast personen met een fysieke beperking ervaren twee regionale coaches, evenals twee gemeentelijke coaches, dat mensen met een psychische beperking lastig te bereiken zijn. Het hebben van een psychische beperking, zoals autisme of een gedragsprobleem, wordt bij verenigingen of ouders frequent niet ervaren als een beperking, waardoor zij zich vaak in het reguliere aanbod bevinden en daarmee moeilijk te vinden zijn voor buurtsportcoaches.

Van de coaches die gemeentelijk werkzaam zijn ervaren acht van de tien dat zij de doelgroep goed bereiken. Sommige coaches leggen hun focus voornamelijk op het bereiken van kinderen en ervaren dat zij de gehele doelgroep goed bereiken in de gemeente. Dit toont aan dat

een adequaat overzicht van de doelstellingen en werkzaamheden belangrijk is om te signaleren of deze overeenkomen in de praktijk. Gehanteerde doelstellingen en werkzaamheden zijn bijgevolg sterk gerelateerd aan elkaar. Twee coaches vinden dat zij de doelgroep slecht in beeld hebben en daarmee niet verder komen in hun werkzaamheden.

“Ik heb laatst nog een gesprek gevoerd: hoe kan ik de mensen nou bereiken? Want ik geef ook sportadvies op maat en [...] ik weet zeker dat er gewoon heel veel mensen zijn die, als ik ze hier aan mijn bureau krijg voor een gesprek, dat ik die kan plaatsen. Denk je niet? Maar dan moeten ze wel aan mijn bureau komen. Hoe bereik ik hen?”

Participant 8. Vrouw, gemeentelijk werkzaam en enkel voor mensen met een beperking

Het netwerk kan eveneens worden ingezet om via deze contacten de doelgroep te bereiken in plaats van via de buurtsportcoach. Door bijvoorbeeld platforms of werkgroepen te creëren worden de contacten van de buurtsportcoach met elkaar in verbinding gebracht, waardoor het netwerk tevens zonder tussenkomst van de coach meer mensen kan gaan bereiken. Daar wordt echter door weinig coaches actief op ingezet.

DE MATE VAN GEMEENTELIJKE STURING

Er blijkt een drietal factoren gerelateerd aan de vorm of de mate van sturing die, naar mening van de participanten, van invloed kunnen zijn op de uitvoering van hun werkzaamheden:

- De behoefte aan vrijheid
- De mate van inbreng en sturing van de gemeente
- De mate van evaluatie

Behoeftte aan vrijheid

De behoefte aan een grote mate van vrijheid en haar impact wordt door elke buurtsportcoach onderschreven. Deze vrijheid wordt sterk ervaren in het werken en blijkt voldoende aanwezig. Wat het concept vrijheid omvat loopt daarentegen sterk uiteen. Zo wordt vrijheid ervaren omdat er weinig controle plaatsvindt en er daardoor meer ruimte is voor inbreng van de coach zelf. Echter, vrijheid wordt eveneens ervaren wanneer ingespeeld kan worden op vragen uit het netwerk. Alle participanten zijn van mening dat de mate van vrijheid belangrijk ofwel noodzakelijk is, zodat men in kan spelen op vragen vanuit het werkveld. Hieronder vallen zowel vragen die zichzelf hebben gesignaleerd ofwel vragen die een vereniging of school heeft aangedragen.

“Interviewer: Heb je ook weleens dat in sommige situaties bepaalde factoren ontzettend bevorderlijk werken voor je werk? [..]. Participant: We krijgen hier bij de gemeente wel de vrijheid om dingen uit te proberen, om pilots te doen. Als het niks is, dan stoppen we er ook mee. maar als het wel werkt dan kijken we hoe we dat door kunnen zetten of door kunnen schuiven naar de sportvereniging. Hoe we het structureel kunnen maken in ieder geval. Dat vind ik wel heel fijn.”

Participant 7. Man, regionaal werkzaam voor meerdere doelgroepen

---

“Interviewer: Welke mate van vrijheid voel je dan zelf om invulling te geven aan die doelstellingen? Participant: Heel veel, want ja, ik creëer mijn eigen werk. Daarin word ik volledig vrijgelaten en heb ik heel veel vertrouwen vanuit mijn werkgever. Dat vind ik heel prettig. [..] Het nodigt ook uit om daadwerkelijk met ideeën te komen en ook input te vragen vanuit leidinggevende.

Participant 18. Vrouw, gemeentelijk werkzaam voor meerdere doelgroepen

Mate van inbreng en sturing van de gemeente

De buurtsportcoaches hebben allen (een) gemeente(n) als directe opdrachtgever, maar hebben regelmatig een andere officiële werkgever (zoals een sportbedrijf, een onderwijsinstelling of een buitenschoolse opvang [BSO]). Deze officiële werkgever is bij enkele participanten vooral formaliteit, waardoor de gemeente in de praktijk als werkgever wordt ervaren. Wanneer de officiële werkgever een centrale rol speelt, dan wordt deze als werkgever ervaren, aangezien dan de meeste overleggen met diegene plaatsvinden.

Er zijn drie gradaties van sturing op doelstellingen te herkennen vanuit de gemeente. Deze mate van sturing heeft weinig invloed op hoe de buurtsportcoaches deze sturing ervaren. Bijna elke buurtsportcoach is tevreden over deze mate van sturing. De eerste gradatie beduidt een hogere inbreng van de gemeente dan de inbreng van de buurtsportcoach. Dit is de hoogste mate van sturing die is opgetreden onder de participanten. Vaak zijn in deze gemeenten de werkzaamheden afgestemd op basis van de al bestaande doelstellingen van de gemeente of zijn ze samen, in overleg met ambtenaren, vastgesteld. Deze mate van sturing komt bij vijf van de elf regionale buurtsportcoaches voor en bij twee van de tien gemeentelijke coaches. Onder de regionale coaches ervaart men met name de gemeente als werkgever wanneer deze mate van sturing optrad.

“Ja de gemeente is onze grootste opdrachtgever en wij hebben een dienstverleningsovereenkomst met hen. Dus zij, wel in samenspraak, maar uiteindelijk geven zij de klap erop als het ware. Zij vertellen ons [..] welke maatschappelijke zaken [wij] allemaal moeten aanpassen en dat wordt ons jaarplanning als het ware.”

Participant 6. Vrouw, gemeentelijk werkzaam en voor meerdere doelgroepen

De tweede gradatie van sturing betreft meer inbreng vanuit de buurtsportcoach op zijn werkzaamheden dan vanuit de gemeente. De coaches formuleren hun eigen doelstellingen en jaarplan, daaropvolgend neemt de gemeente deze doelstellingen over in haar beleid. De gemeente is op de hoogte van de werkzaamheden, maar geeft in mindere mate inbreng op de geformuleerde doelstellingen. Dit komt voor bij zowel vier regionale coaches als vier gemeentelijke coaches.

“Interviewer: Vertaal ik het goed als ik zeg dat het plan vanuit jullie komt en dat de gemeente daarnaar kijkt of het nog wat bijgestuurd moet worden? Participant: Ja, ja. Uiteindelijk is de gemeente onze werkgever. Zij betalen ons, daar mogen ze ook wel iets over zeggen. Maar zij sturen ons wel een richting op.”

Participant 2. Man, gemeentelijk werkzaam voor meerdere doelgroepen

De derde gradatie van sturing betreft het ervaren van een aanzienlijke mate van vrijheid door de buurtsportcoach en impliceert geen tot weinig sturing van de gemeente. Dit is niet ervaren onder de coaches die regionaal werkzaam zijn, maar enkel door drie van de coaches die gemeentelijk werkzaam zijn. Buurtsportcoaches ervaren dat hun werkzaamheden los staan van de gemeente en dat de gemeente geen enkele inbreng levert aan deze doelstellingen. Dit komt enkel voor bij buurtsportcoaches die een mbo-opleiding hebben gevolgd. Twee van deze drie buurtsportcoaches ervaren deze vrijheid als aangenaam. Zij ervaren dat zij hun doelgroep goed bereiken, terwijl zij geen concrete doelstellingen of een nadere profilering van de doelgroep hebben geformuleerd. Ze ervaren reeds geen belemmeringen in hun werkzaamheden.

“Interviewer: Krijg je dan ook praktische doelstellingen die je moet vervullen [..]? Of is dat dan een vrije invulling van jou hoe je dat tot uiting brengt. Participant: Nee dat is wel een vrije invulling ja. Dat kan alle kanten op inderdaad. Ik merk gewoon dat het niet handig is om daar kaders in te hebben. Doordat je ook niet altijd weet wat de behoefte is, kan je niet altijd snel die kaders leggen.”

Participant 14, man, gemeentelijk werkzaam en voor meerdere doelgroepen

De andere buurtsportcoach die deze gradatie van sturing ontvangt kent een andere achtergrond en focus, daar zij zich op middelbare leeftijd heeft omgeschoold om voor de doelgroep werkzaam te zijn.

Mate van evaluatie

Evaluatie vindt plaats zodat verantwoording kan worden afgelegd aan de gemeente waarin de buurtsportcoach werkzaam is. Daarnaast is het een nuttig middel om als gemeente en buurtsportcoach gezamenlijk te kijken wat er precies bereikt wordt en om op de hoogte te blijven

van elkaars werkzaamheden. Vaak wordt dit bereikt door het originele werkplan van de buurtsportcoach te vergelijken met wat inmiddels bereikt is. Bij regionale coaches vindt dit één keer in het jaar of half jaar plaats. Dit is in tegenstelling tot de gemeentelijke coaches, bij wie bij enkel drie coaches evaluatiemomenten regelmatig plaatsvinden. Het merendeel van gemeentelijke coaches ervaart relatief weinig evaluatie. Elke coach levert concrete cijfers in aan het einde van het jaar, echter zij ontvangen hierover meestal geen respons.

Er blijkt een verschil in het ervaren van sturing afhankelijk van of er informeel of formeel overlegd wordt met de gemeente. Wanneer buurtsportcoaches formeel evalueren, ervaart het merendeel geen tot weinig aansturing of inbreng van de gemeente. Deze aansturing of inbreng wordt wel ervaren bij informeel evalueren. Informele evaluatie impliceert informeel overleg op de werkvloer waarin informatie wordt uitgewisseld. Er is bijgevolg meer sprake van een goede afstemming en tegelijkertijd voldoende vrijheid voor de buurtsportcoach om eigen inbreng te leveren. Dit vindt vaker plaats wanneer de coach de gemeente ervaart als werkgever. Bovendien zijn deze coaches vaak gesitueerd binnen hetzelfde gemeentelijk pand, waardoor informeel overleg zich gemakkelijker kan voordoen.

Interviewer: Zou je nog iets meer willen ter controle, bijvoorbeeld van de gemeente of van je team? Participant: Nee ik heb echt een heel goed team hier achter me staan. Sowieso toen ik hier kwam ben ik heel goed begeleid. Ze is ondertussen net weg [...] en nu heeft mijn leidinggevende dat opgenomen. Die werkt ook bij de gemeente, daardoor hebben we gewoon wel goeie contacten. Interviewer: Korte lijntjes met de gemeente. Dus dan is het ook niet nodig om nog officieel nog veel dingen te doen, omdat eigenlijk op de werkvloer al redelijk veel overlegd wordt. Participant: Ja zeker, [...] die weten wel alles."

Participant 11. Vrouw, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Wanneer buurtsportcoaches weinig evaluatie ervaren, wordt er voornamelijk ervaren dat gemeenten niet voldoende op de hoogte zijn van de werkzaamheden of het werkveld, waardoor vervolgens onrealistische doelen worden gesteld. De mate van evaluatie gaat gepaard met welke gradatie van sturing wordt ervaren. Wanneer men veel sturing van de gemeente ontvangt, is er ook eerder sprake van regelmatige evaluatie en betrokkenheid bij de werkzaamheden van de buurtsportcoach.

"We hopen weleens dat we wat meer feedback krijgen [gelach], maar dat valt een beetje tegen. Het is vooral dat ze het allemaal heel goed vinden, maar we willen natuurlijk ook graag leren. En dan blijven ze tevreden zijn, maar we willen ook graag input vanuit hen, zodat wij ons weer verder kunnen ontwikkelen"

Participant 18. Vrouw, gemeentelijk werkzaam voor meerdere doelgroepen

Gemeentelijke coaches ervaren de huidige sturing voornamelijk als aangenaam, maar kennen andere argumenten. Zo ervaart één coach veel sturing als prettig, terwijl drie coaches het aangenaam vinden dat er weinig sturing is vanuit de gemeente. Bij de buurtsportcoaches die dit aangeven is er sprake van een meer systematische manier van werken. Zij werken minder vanuit het werkveld, maar maken eerder gebruik van bestaande regelingen voor de doelgroep zoals hiernavolgend citaat aangeeft.

“Het is ook een beetje vraaggericht. Want we hebben een heel groot actieplan, daar staan ook alle projecten in en een school of een zorginstelling kan dat gewoon aanvragen”

Participant 10. Vrouw, gemeentelijk werkzaam en voor meerdere doelgroepen

De buurtsportcoaches die gemeentelijk werkzaam zijn, zijn minder tevreden over de mate van sturing dan buurtsportcoaches die regionaal werkzaam zijn. Drie gemeentelijk werkzame coaches zijn van mening dat meer sturing noodzakelijk is en bevorderend zou zijn voor hun werkzaamheden, met name wanneer ze aan het begin staan van hun werkzaamheden. Zij zouden graag meer betrokkenheid zien van de gemeente, zodat meer innovatie plaats kan vinden.

“Ja maar weet je ik denk ook, dat zij [de gemeente] wat roepen. Eigenlijk hebben ze geen flauw benul wat het aangepast sporten allemaal inhoudt”

Participant 8. Vrouw, gemeentelijk werkzaam voor enkel mensen met een beperking

HET NETWERK

Buurtsportcoaches ervaren de contacten die worden gelegd in de gemeente van belang bij het bereiken van hun doelstelling. Door goed in deze contacten te investeren willen zij hun netwerk verbreden. Ze zijn betrokken bij meerdere domeinen, zoals de zorg, welzijn, onderwijs en sport. Door middel van dit netwerk willen ze de doelgroep bereiken en samen met het netwerk evenementen of voorzieningen opzetten of versterken. Deze contacten worden door enkele buurtsportcoaches gelegd en onderhouden door persoonlijk langs te gaan bij de instellingen, maar anderen doen dit voornamelijk per e-mail of telefoon. Er is hierin geen verschil naar opleidingsniveau te zien. Om evenementen of voorzieningen op te zetten en te versterken, ervaren buurtsportcoaches sterk afhankelijk te zijn van het draagvlak binnen het netwerk. Een buurtsportcoach kan invloed uitoefenen op het netwerk om dit draagvlak te vergroten. Bij het bespreken van het netwerk kwamen twee factoren sterk naar voren:

- Het belang van een sterk netwerk binnen zorg en welzijn
- Het opvangen van verenigingen bij hun kennis over gedragsproblematiek en autisme

Het belang van een sterk netwerk binnen zorg en welzijn

Elke buurtsportcoach heeft contacten binnen de zorg en het welzijn. Dit wordt als belangrijk gezien, aangezien zorg en welzijn een goede vindplaats is voor de doelgroep. Echter, op welke soort instelling of welke sector van zorg en welzijn de buurtsportcoach zich richt is sterk afhankelijk van de coach. De nulde- (zoals sociale wijkteams) en eerstelijnszorg (zoals de huisarts) wordt relatief weinig betrokken. Veel regionale coaches benoemen hun netwerk te willen verbreden met sociale wijkteams. Uit deze samenwerking kan veel worden gehaald, vinden zij. Gemeentelijke coaches zoeken voornamelijk verbreding in hun zorgnetwerk, maar willen dit naast sociale wijkteams ook binnen fysiotherapeutische praktijken en woongroepen bewerkstelligen. Op een enkeling na is niemand in contact met de huisarts, die in theorie een vergelijkbare rol zou kunnen spelen als het sociaal wijkteam.

Een probleem dat het merendeel van de buurtsportcoaches ervaart is het adequaat betrekken van de sector zorg of welzijn binnen zijn werkzaamheden. Met name grote zorginstellingen zijn moeilijk bereikbaar, waardoor het veel tijd kost om bij deze instellingen binnen te komen. Zo zijn de instellingen vaak nog sterk intern gericht en hebben wegens bezuinigingen tevens weinig tijd. Het kost vaak enkele jaren voordat deze samenwerking bereikt is. De meeste coaches ervaren dat het de laatste jaren beter gaat, waar overwegend de bezuinigingen in de zorg verantwoordelijk voor worden gezien. Wegens deze bezuiniging worden zorginstellingen namelijk gedwongen om verder te kijken dan hun eigen instelling en samenwerking op te zoeken. Op één regionale coach na, die van mening is dat dit niet onder de taak van de buurtsportcoach valt, is elke regionale coach een dergelijke samenwerking aangegaan. Gemeentelijke coaches zijn deze samenwerking vaak ook aangegaan, maar bij hen is de samenwerking voornamelijk gericht ofwel op één partij (bijvoorbeeld de fysiotherapeut) ofwel op kleinere zorginstellingen, aangezien meerdere partijen vaak niet aanwezig zijn binnen de gemeente.

“Maar vaak is het van belang om te kijken: oké wie is binnen de organisatie sportminded en via die ingang te laten lopen. Want weet je ik kan nooit binnen een andere organisatie, de hele organisatie meekrijgen. Dat moet toch vanuit daar intern gebeuren of dat moet vanuit management.”

Participant 12. Vrouw, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Het opvangen van verenigingen bij hun kennis over gedragsproblematiek en autisme

---

“Meer dat verenigingen geen ervaring hebben met gedragsproblematiek of niet weten wat ze er mee moeten doen. Dat is ook gelijk een taak voor mij dat ik dan de verenigingen adviseer in wat ze kunnen doen of hoe ze het kunnen aanpakken.”

Participant 11. Vrouw, regionaal werkzaam voor enkel mensen met een beperking

Zoals bovenstaand citaat demonstreert, zien coaches dat verenigingen het moeilijk vinden personen met gedragsproblematiek of het hebben van een stoornis in het autismespectrum te betrekken bij hun activiteiten. Het dilemma is tweevoudig. Ten eerste wordt de drempel naar aangepast sporten dusdanig hoog ervaren, waardoor mensen zich vaak niet aangesproken voelen door de termen ‘beperking’ of ‘aangepast sporten’, ondanks het feit dat zij (in lichte mate) wel een beperking ervaren. Daarnaast zijn mensen met onder andere gedragsproblemen vaak aanwezig op reguliere sportverenigingen en kennen zij een hoger risico op uitval uit deze vereniging. Gedragsproblematiek wordt gezien als een moeilijke doelgroep. Buurtsportcoaches zien dat sportverenigingen mensen met gedragsproblemen niet direct herkennen en nog vaak in onwetendheid zijn. Een vereniging ziet met name de lasten en denkt bijvoorbeeld al snel aan agressieproblemen. Het gaat er hier niet om dat verenigingen niet willen helpen, maar meer om een vorm van onwetendheid omdat ze niet weten hoe ze hier mee om moeten gaan. De grens tussen aangepast sporten en regulier sporten wordt onduidelijk, waardoor het lastig is voor de buurtsportcoach om te weten waar die grens ligt. Er wordt ervaren dat zij als professional hier een duidelijke rol in kunnen spelen, al is het vaak nog een beginnend probleem en zijn ze nog zoekende. Een enkeling ervaart geen problemen en kan hier als coach adequaat op reageren. Twee andere coaches hebben een collega die zich specifiek kan inzetten voor dit soort problematiek op verenigingen. Dit valt daarom niet binnen hun takenpakket.

CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Het doel van dit onderzoek is het perspectief van buurtsportcoaches in kaart brengen die personen met een beperking willen activeren in sport en beweging. De exploratieve onderzoeksvragen die gesteld waren kunnen nu worden beantwoord. Deze luiden: *"Welke externe factoren ervaren buurtsportcoaches als stimulerend om de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging te stimuleren?"* en *"Welke doelstellingen hanteren buurtsportcoaches om de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging te verbeteren?"*. Er zijn negentien buurtsportcoaches geïnterviewd welke werkzaam zijn in een gemeente of regio, waar gelet is op een goede spreiding in kenmerken. Dit leidt tot een hoge generaliseerbaarheid en interne validiteit. Door het onderzoek zowel op de doelstellingen van de buurtsportcoach zelf te richten als op de externe factoren die van invloed zijn op deze doelstellingen en werkzaamheden, kan grondiger onderzocht worden op welke wijze de werkzaamheden tot stand komen en hoe deze het meest effectief ingezet kunnen worden. De buurtsportcoach en de structuur waarbinnen hij zijn interventie uitvoert zijn immers van elkaar afhankelijk (Giddens, 1979), daarom is ervoor gekozen om de onderzoeksvragen gezamenlijk te beantwoorden.

Er kan worden gesteld dat de werkzaamheden van de buurtsportcoach afhankelijk zijn van zijn doelstellingen. Deze doelstellingen kunnen sterker en duidelijker geformuleerd worden wanneer rekening wordt gehouden met enkele factoren. Ten eerste leidt regionaal werken als buurtsportcoach in verhouding tot gemeentelijk werken, eenvoudiger tot een verbreding van het sportaanbod en een betere communicatie richting de doelgroep. Het directe contact met de doelgroep moet echter voortdurend aanwezig zijn. Ten tweede is het hebben van een enkele doelgroep belangrijk voor de buurtsportcoach, daar het leidt tot een duidelijkere focus van werkzaamheden. Door deze focus wordt er breder en meer innovatief gedacht. Ten derde is een indirecte stijl van sturing van buurtsportcoaches door gemeentes wenselijk. Deze stijl leidt namelijk enerzijds tot het ervaren van vrijheid in de werkzaamheden van de buurtsportcoach en anderzijds tot enige mate van controle op begin- en einddoelstellingen. Dit sluit aan bij een combinatie van de professionele en bestuurlijke stijl van sturing zoals benoemd door Terpstra en Havinga (2001). De expertise en kennis van de professional wordt dikwijls centraal gezet bij het formuleren van doelstellingen en er wordt eveneens gewerkt vanuit de behoeften van de doelgroep, wat aansluit bij de professionele stijl van sturing. Echter, niet elke buurtsportcoach ervaart deze expertise als zodanig te bezitten, waardoor meer efficiëntie en controle nodig is om resultaten te waarborgen. Dit sluit aan bij de bestuurlijke stijl van sturing (Terpstra & Havinga, 2001). De sturing van een gemeente heeft invloed op de houding van de buurtsportcoach. Zo leidt een professionele stijl van sturing er vaak toe dat de buurtsportcoach middels interactie met de

doelgroep de behoeften continue moet inventariseren. Dit komt overeen met de derde houding van Schuurman (2003). Dit is een dynamisch proces wat veel vraagt van de professional, zo ervaren ook de buurtsportcoaches die vonden dat ze te weinig expertise hiervoor hadden. Deze bevindingen komen niet overeen met Moonen (2015), die de professionele houding als een voorwaarde ziet om maatschappelijke inclusie te laten slagen. Een voorwaarde voor het aannemen van deze professionele houding blijkt het hebben van afdoende expertise, tijd en samenwerking. Een combinatie met de tweede houding van Schuurman (2003) kan leiden tot een lichte afname van de focus op expertise. De tweede houding van Schuurman betreft een houding waarbij beheersing meer tot uiting komt en er meer verantwoordelijkheid wordt afgelegd bij de werkgever. Een combinatie van de tweede en derde houding van Schuurman zal adequaat aansluiten bij een indirecte stijl van sturing van de gemeente op de buurtsportcoach. Tot slot is het netwerk van belang om waarborging van activiteiten bij scholen of verenigingen te creëren, welke een van de belangrijkste gehanteerde randvoorwaardelijke doelstellingen is van de buurtsportcoaches. Door gebruik te maken van het netwerk kan meer draagvlak ontstaan in de omgeving. Dit draagvlak is van belang om de werkzaamheden van de coach te laten slagen (Kwekkeboom, 2001; 2004; RVZ, 2002).

In deze vier bevorderlijke factoren voor de werkzaamheden van de buurtsportcoach zit een combinatie van drie factoren besloten, die de buurtsportcoach zelf kan realiseren: focus, kennis en samenwerking. Focus blijkt uit het onderzoek noodzakelijk om te inventariseren welke doelgroep de buurtsportcoach wil bereiken en op welke wijze hij dit wil volbrengen. Kennis blijkt hierbij een randvoorwaarde om adequaat in te spelen op de doelgroep. Door middel van samenwerking, met onder andere de gemeente(n) en buurtsportcoaches met dezelfde doelgroep, kan deze kennis en focus verbreed worden. Deze factoren hebben voornamelijk directe implicaties voor de doelstellingen die gehanteerd worden door de coach, wat vervolgens leidt tot verbetering van hun werkzaamheden.

De doelstelling van de buurtsportcoaches voor personen met een beperking is gericht om deze doelgroep meer te laten participeren bij sportverenigingen. Sporten is een goed middel om sociale acceptatie in de maatschappij te bevorderen, opdat maatschappelijke inclusie toeneemt (Thomas, 2003). Wegens het ratificeren van het VN-verdrag moet de overheid concrete maatregelen nemen om deze inclusie te bereiken (VN Verdrag Waarmaken, 2007). Buurtsportcoaches ervaren dat deze inclusie nog niet vanzelfsprekend is, zoals ook Johnson en Traustadóttir (2006) constateren. De inzet van buurtsportcoaches is echter een goed instrument voor het bereiken hiervan binnen het gebied van sport. Hun inzet leidt tot een verhoogde participatie van de doelgroep bij sportverenigingen, wat vervolgens leidt tot meer socialisatie en normalisatie (Hooghe, 1999). Meer aanbod en verbetering van kwaliteit bij sportaanbieders impliceert echter nog niet dat deze normalisatie optreedt. De ondervraagde buurtsportcoaches

zetten zich nog niet actief in om de doelgroep, hetzij middels een aangepaste sportgroep, onder te brengen bij een reguliere vereniging. Als uitgangspunt nemen buurtsportcoaches hierbij de opinie van het individu en waar diegene zich comfortabel bij voelt. Intrinsieke motivatie van de doelgroep om de inclusie te laten plaatsvinden is daarmee van groot belang. Dit is echter een cirkelredentie, aangezien normalisatie meer op zal treden naarmate de personen met een beperking meer sporten op een reguliere vereniging (Thomas, 2003). Anderzijds sport deze doelgroep eerder op een reguliere vereniging wanneer dit meer geaccepteerd wordt en zij minder exclusie ervaren (De Klerk, 2002). Buurtsportcoaches kunnen hier actief op inspelen.

Ondanks de uitkomst dat maatschappelijke inclusie nog niet voldoende is bereikt (Johnson & Traustadóttir, 2006), is er een transitie zichtbaar. Buurtsportcoaches ervaren dat de definitie van 'beperking' sterk aan verandering onderhevig is. Zodoende betrekken zij hierin ook personen met een gedragsstoornis, autisme of psychische stoornis, domeinen die tot op heden vaak nog niet betrokken worden in onderzoek naar het hebben van een beperking (zie o.a. SCP, 2014; Von Heijden et al., 2013). Dit heeft tot gevolg dat met de transitie naar toenemende maatschappelijke inclusie, de gehanteerde definities mee moeten veranderen. De focus, kennis en samenwerking van de buurtsportcoach spelen daarin een grote rol. Met name door samenwerking wordt kennis en focus overgedragen, wat leidt tot overeenstemming en gelijke percepties, wat vervolgens weer leidt tot het creëren van acceptatie (Potman, 1989). Door in te spelen op bovenstaande factoren kan meer inclusie gecreëerd worden. Middels dit onderzoek kan de inzet van buurtsportcoaches verbeterd worden, wat indirect een bijdrage levert aan de participatie van sporters met een beperking en dientengevolge de maatschappelijke inclusie van deze doelgroep.

Uit huidig onderzoek blijkt dat 'de buurtsportcoach' niet bestaat, maar een ideaaltype is. De context van de deelnemende coaches verschilde aanzienlijk, mede doordat niet elke participant officieel was aangesteld als buurtsportcoach. Bij het nastreven van maatschappelijke inclusie moet er daarom meer oog zijn voor actoren die dezelfde doelstellingen hanteren als de buurtsportcoach. Door samenwerking breder te trekken dan enkel officiële instanties, kan inclusie worden vergroot en een breder draagvlak voor deze doelgroep worden gecreëerd. Dergelijk brede doelen kunnen enkel gerealiseerd worden wanneer de expertise van de buurtsportcoach wordt ingezet. Samenwerking tussen gemeente(n) en buurtsportcoach is van cruciaal belang.

Door dit onderzoek te richten op factoren die als bevorderlijk worden ervaren om de doelgroep te activeren in sport en beweging, is meer inzichtelijk gemaakt op welke wijze een buurtsportcoach deze doelstelling kan bereiken. Eveneens zijn deze resultaten toepasbaar voor andere professionals die soortgelijke doelstellingen met deze doelgroep willen behalen. De afgelopen jaren is een duidelijke toename aan investeringen in interventies voor sportbeoefening te zien (SCP, 2014), waaronder voor personen met een beperking (Schippers, 2014), welke nog

verder zal toenemen na het ratificeren van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een beperking (VN Verdrag Waarmaken, 2007). Kennisgeving op het gebied van professionals in de gemeentelijke structuur is belangrijk om deze beleidsinterventies goed te laten slagen, waar dit onderzoek een bijdrage aan levert.

In het onderzoek is gebruik gemaakt van negentien buurtsportcoaches die onder andere werkzaam zijn voor personen met een beperking. Dit aantal is niet volledig representatief voor elke buurtsportcoach werkzaam voor deze doelgroep. Tevens kennen de buurtsportcoaches veel diversiteit in hun werkzaamheden. Deze diversiteit ontstaat voornamelijk door verschillen in gemeentelijke context en doordat de buurtsportcoach binnen deze context maatwerk aanbiedt. Casusonderzoeken naar gemeenten waarbij dieper in wordt gegaan op de structuren rondom een buurtsportcoach kan hierin verder inzicht geven. Er zullen ook andere actoren aanwezig zijn in de gemeente die dezelfde doelstelling als de coach hanteren, maar dit geringer tot uiting brengen. Hierbij kan worden gedacht aan vrijwilligers of sportdocenten. Door deze actoren te betrekken bij toekomstig onderzoek, kunnen onderlinge verbanden beter worden geïdentificeerd. Hieruit volgend kunnen de perspectieven vanuit het netwerk een completer beeld geven over bevorderlijke factoren voor de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging.

Zoals eerder benoemd is maatschappelijke inclusie enkel mogelijk wanneer dit gedragen wordt door de doelgroep. De doelgroep wordt echter nog niet vaak betrokken bij onderzoek of debat op welke wijze inclusie zou kunnen plaatsvinden en wat hierin wenselijk is (Johnson & Traustadóttir, 2006; Kröber, 2008). Het betrekken van de doelgroep bij dit onderzoek was echter een dusdanig grote tijdsinvestering dat dit achterwegen gelaten is. Dit kan bij toekomstig onderzoek echter wel van grote waarde zijn. Aansluitend is de gehanteerde definitie van de doelgroep nog niet volledig en behelst het enkel ervaren van een beperking nog niet de gehele doelgroep van de buurtsportcoach. Zo is het mogelijk dat iemand geen beperking ervaart, maar buurtsportcoaches wel waarnemen dat een persoon wegens een beperking eerder uitvalt bij een reguliere vereniging. Vervolgonderzoek waarin de doelgroep betrokken wordt kan deze definitie mogelijkkerwijs uitbreiden en vervolgens verifiëren bij de doelgroep zelf.

Buurtsportcoaches zijn binnen dit onderzoek individueel geïnterviewd. Velen hadden binnen hun werkzaamheden geen tot weinig contact met andere buurtsportcoaches, voornamelijk wanneer zij gemeentelijk werkzaam waren. Dit bemoeilijkt reflectie op doelstellingen en werkzaamheden, wanneer de participant enkel zijn eigen ervaringen als referentie heeft. Indien in vervolgonderzoek aandacht is voor het interviewen van buurtsportcoaches in groepsverband, kan er meer reflectie op vanuit individueel oogpunt plaatsvinden, zodat interviewvragen concreter en meer kritisch beantwoord kunnen worden.

Ondanks de zojuist genoemde verbeterpunten, is dankzij dit onderzoek meer inzicht verkregen in de factoren die een rol spelen bij het formuleren en uitvoeren van de doelstellingen

van de buurtportcoach die zich richt op personen met een beperking. Het betrekken van deze factoren door gemeente en buurtsportcoach in hun werk kan op termijn een positieve bijdrage leveren aan de participatie van personen met een beperking binnen sport. Tevens kan dit op den duur leiden tot een toename van inclusie van deze doelgroep in de maatschappij. Het onderzoek is tezamen met de aanbevelingen voor toekomstig beleid eveneens waardevol voor andere professionals die zich inzetten voor deze zelfde doelgroep.

BELEIDSADVIES

De beantwoording van de twee exploratieve onderzoeksvragen leidt tot implicaties voor toekomstig beleid. Er kan daarom antwoord worden gegeven op de volgende beleidsvraag: *“Op welke wijze kunnen gemeenten en buurtsportcoaches de werkzaamheden van de buurtsportcoach effectiever inzetten om de participatie van mensen met een beperking in sport en beweging te verbeteren?”*. Wanneer inzichtelijk is welke factoren bijdragen aan een beter functioneren van de buurtsportcoach, kan beleid omtrent de buurtsportcoach accurater worden afgestemd op de praktijk. Bij het beantwoorden van deze vraag is het van belang om in beeld te krijgen welke partijen betrokken zijn bij het uitoefenen van invloed op de werkzaamheden van de buurtsportcoach. Dit zijn zowel de overheid, de gemeente waarbinnen de buurtsportcoach werkzaam is, als de buurtsportcoach zelf. Uit het onderzoek bleken enkele factoren bevorderlijk voor de doelstellingen en daarmee werkzaamheden van de buurtsportcoach. Onderliggend aan deze factoren waren focus, kennis en samenwerking. Deze drie onderliggende punten worden verder uitgewerkt in een concreet advies.

REGIONALE SAMENWERKING VOOR GEMEENTEN

Regionaal werken leidt tot een betere coördinatie en overzicht van sportaanbieders en andere partijen binnen het netwerk, zoals de zorg. Daarnaast blijkt dat een regionale buurtsportcoach meer focus en kennis heeft, en meer gericht is op samenwerking. Deze vorm van werken wordt door buurtsportcoaches eveneens geadviseerd. Het sport- beweegbeleid ‘Grenzeloos Actief’ tracht ook het regionaal werken te stimuleren onder gemeenten (Van Den Berg & Hiemstra, 2016). Zij hebben een eenvoudig stappenplan geformuleerd waarmee partijen gemakkelijker een samenwerking tot stand kunnen laten komen. Dit kan door gemeenten worden uitgevoerd, maar ook provincies worden gebruikt bij het tot stand brengen van een regionale samenwerking.

Om regionaal werken voor buurtsportcoaches te bewerkstelligen kunnen enkele actoren een stimulerende rol spelen. Provincies kunnen regionaal werken stimuleren door extra subsidie te verlenen wanneer gemeenten zich collectief opstellen. Dit wordt in de praktijk reeds gedaan, bijvoorbeeld door het verlenen van subsidie wanneer er een regionaal sportloket wordt opgezet, zoals in Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2016). Gemeenten ontvangen subsidie van de overheid, maar moeten zelf cofinanciering regelen om uiteindelijk de buurtsportcoaches te betalen (Procedure Buurtsportcoaches, z.j.). De genoemde extra subsidie kan hierin als cofinanciering dienen om een regionale buurtsportcoach te realiseren. Elke gemeente kan een bijdrage doen in de vorm van fte aan deze regionale coach, waardoor gezamenlijk met 1 fte de regionale buurtsportcoach voor mensen met een beperking gefinancierd wordt. Hoe groot deze regio moet worden is afhankelijk van de grootte van de gemeenten en de reeds bestaande

samenwerkingsverbanden tussen gemeenten. Enkele grote steden kunnen wat betreft omvang eveneens gezien worden als een regio, aangezien de doelgroep daar beter vertegenwoordigd is.

De regionale werkwijze kan worden gestimuleerd door, op provinciaal of landelijk niveau, aan gemeenten meer inzicht te bieden welke andere gemeenten zich reeds inzetten voor de buurtsportcoachregeling. Een gemeente kan eenvoudiger communiceren over samenwerking wanneer duidelijk is welke gemeente op welke wijze invulling geeft aan een buurtsportcoach. Middels een website kan op inzichtelijke wijze worden aangegeven welke gemeente gebruik maakt van de buurtsportcoachregeling en welke doelstellingen zij hanteren. Wanneer doelstellingen tussen gemeenten overeenkomen, is een samenwerking gemakkelijker te realiseren. Inzicht in deze doelstellingen verlaagt de drempel voor gemeenten om toenadering te zoeken bij buurtgemeenten.

De buurtsportcoachregeling heeft als uitgangspunt dat coaches gemeentelijk werkzaam zijn en zodoende hun werkzaamheden aan kunnen laten sluiten bij de gemeente (Wat zijn buurtsportcoaches?, z.j.). Eveneens ervaren buurtsportcoaches dat dicht bij hun doelgroep en netwerk blijven noodzakelijk is om de werkzaamheden goed uit te voeren. Een oplossing is een samenwerking tot stand te laten komen met de regionaal en de gemeentelijk werkende buurtsportcoach. De regionale buurtsportcoach kan heldere doelstellingen formuleren, het sportaanbod coördineren, samenwerkingen tot stand laten komen en kennis waarborgen. De gemeentelijke buurtsportcoach kan vervolgens in de wijk aanwezig zijn en de vraag en het aanbod op elkaar afstemmen. In het onderzoek kwam naar voren dat veel mensen met een beperking eveneens aanwezig zijn binnen de reguliere sporten, wat ondervangen kan worden wanneer een buurtsportcoach aanwezig is in de gemeente. De regionale coach kan een gemeentelijk werkende coach begeleiden in de taken die specifiek voor mensen met een beperking zijn en zo zorgen voor kennisoverdracht. Uit dit onderzoek blijkt dat de buurtsportcoaches hier positief tegenover staan. Er werken vaak meerdere buurtsportcoaches in één gemeente, echter om kennisoverdracht te waarborgen wordt aangeraden om maar één van deze coaches hiervoor in te zetten. Deze coach kan de opgedane kennis overbrengen op zijn gemeentelijk werkende collega's, zodat elke coach in de gemeente alert blijft op vragen vanuit de doelgroep. Mochten ze een dergelijke vraag signaleren, dan kunnen zij deze via de aangewezen buurtsportcoach doorspelen naar de regionale buurtsportcoach.

De inzet van zowel een regionaal als een (deels) gemeentelijk werkende coach leidt tot meer kosten dan wanneer er enkel een regionale coach aangesteld is. Samenwerking met een gemeentelijk werkzame buurtsportcoach is echter noodzakelijk. Een regio kan namelijk al snel te groot worden, waarmee het ook niet haalbaar blijft om bij elke gemeente intensief betrokken te zijn en de doelgroep goed te blijven bereiken.

KENNIS BEHOUDEN EN VERGROTEN

Kennis, zo blijkt uit dit onderzoek, ervaren buurtsportcoaches soms als lastig te verkrijgen. Dit is voornamelijk het geval wanneer de buurtsportcoach gemeentelijk en voor meerdere doelgroepen werkt en weinig uren tot zijn beschikking heeft voor de doelgroep. Uit het onderzoek blijkt dat 'de buurtsportcoach' voor personen met een beperking niet bestaat. Sommige andere actoren werkzaam in een gemeente hanteerden dezelfde doelstellingen, maar waren niet werkzaam als officiële buurtsportcoach. Om kennis te waarborgen, zal een gemeente ook deze personen moeten betrekken binnen overleggen of samenwerkingen.

Om meer kennis te garanderen kan er binnen opleidingen al meer aandacht worden besteed aan de werkzaamheden van een buurtsportcoach. De meeste participanten van het onderzoek hadden de Academie voor Lichamelijke Opvoeding [ALO] of Centraal Instituut Opleiding Sportleider [CIOS] gevolgd. Zij ervoeren dat er binnen deze opleiding vaak te weinig aandacht werd besteed aan de doelgroep en dat de focus met name werd gelegd op kinderen of jeugd. Door meer aandacht te besteden aan het hebben van een beperking binnen sport en beweging, kunnen opleidingen nader aansluiten bij de werkzaamheden van de buurtsportcoach.

Naast het vergroten van kennis onder buurtsportcoaches binnen de opleiding, kan tevens worden getracht om kennis aangaande de praktijk te vergroten. Met name wanneer coaches regionaal werkzaam zijn, kunnen zij relatief gemakkelijk collega's opzoeken die dezelfde werkzaamheden verrichten. Een provincie kan dit bijvoorbeeld stimuleren door jaarlijks netwerkbijeenkomsten te organiseren, waar casuïstiek besproken kan worden en ervaringen uitgewisseld kunnen worden. Op deze wijze wordt kennis vergroot en blijft deze accuraat. Wanneer er in een provincie voornamelijk gemeentelijk gewerkt wordt, kan op het niveau van de regio worden gekeken om deze netwerkbijeenkomsten te organiseren.

STAPPENPLAN VOOR IMPLEMENTATIE BUURTSPOORTCOACH

Een regionale aanpak vereist een grote herstructurering en hechte samenwerking voor gemeenten. Mochten hier geen middelen voor zijn, dan is het moeilijker om focus, kennis en samenwerking te realiseren als gemeente. Onderstaand stappenplan kan een gemeente aanknopingspunten geven voor de manier waarop zij en de buurtsportcoach hun doelstellingen formuleren en uitvoeren. De tijdsduur van de genoemde fases is sterk afhankelijk van wat reeds in de gemeente is georganiseerd wat betreft aangepast sporten. Wanneer reeds veel initiatieven zijn opgezet binnen de gemeente, zal een buurtsportcoach minder werkzaamheden hoeven te verrichten dan wanneer dit nog niet het geval is. Onderstaand stappenplan betreft een continu proces. Wanneer de laatste fase is doorlopen kan men via de eerste fase weer opnieuw de behoefte peilen van de doelgroep.

De eerste fase heeft betrekking op de erkenning dat mensen met een beperking een andere benadering vereisen van de buurtsportcoach. De gemeente zal samen met één buurtsportcoach een definitie vastleggen die bepaalt wie onder ‘mensen met een beperking’ geschaard worden, oftewel wat de doelgroep wordt van enkel die buurtsportcoach. Op deze wijze worden geen groepen uitgesloten. Voorts kan men waarnemen waar deze doelgroep bij aangesloten is en welke andere actoren betrokken zijn zoals welzijn, zorginstellingen en sportaanbieders. Binnen deze eerste fase is het noodzakelijk dat buurtsportcoach en gemeente intensief samenwerken. Op deze wijze is elke partij nauw bij de doelstellingen betrokken en kan men elkaar stimuleren om te vernieuwen in elkaars werkwijze.

De tweede fase heeft betrekking op het verzamelen van kennis. Uit dit onderzoek blijkt dat het van evident belang is om te overzien waar er hoeveel personen met een beperking aanwezig zijn in een gemeente. De gemeente heeft vaak een goed zicht op het zorggebruik van haar bewoners, zodat een overzicht gecreëerd kan worden. Echter, buurtsportcoaches ervoeren nog vaak dat het een gemeente ontbreekt aan concrete cijfers. Een sportmatch, zoals ontwikkeld in opdracht van (On)beperkt Sportief, zou hier een oplossing voor kunnen bieden. Deze sportmatch maakt inzichtelijk waar in een gemeente personen met een lichamelijke of verstandelijke beperking zich bevinden (Van Aller, Haak, Van Lindert & Pulles, 2015). Een aanzienlijk deel van de doelgroep wordt daardoor duidelijk, al zal dit nog niet de gehele doelgroep van de buurtsportcoach omvatten. Wanneer bekend is waar de doelgroep zich bevindt, kan er geïnventariseerd worden welke stichtingen of verenigingen al actief zijn in de gemeente. Door beter aan te sluiten op het huidige aanbod, ontstaat er meer draagvlak in de omgeving en wordt bovendien tijd bespaard. Wanneer de focus van de doelgroep duidelijk is en er inzichtelijk is wat er al georganiseerd is, kan er onderzocht worden wat er nog ontbreekt voor deze doelgroep. Op basis van deze bevindingen kan er, tezamen met de gemeente, een jaarplan worden opgesteld dat specifiek beschrijft wat de buurtsportcoach het komende jaar kan en gaat bewerkstelligen.

De derde fase heeft betrekking op het aangaan van samenwerkingsverbanden. Na fase een en twee is inzichtelijk welke actoren welke rol spelen, waardoor nu actieve samenwerking gezocht kan worden. Door middel van dit netwerk kan vervolgens het jaarplan worden uitgevoerd. Deze fase zal relatief het meest tijdsintensief zijn van alle fasen, aangezien de buurtsportcoach velen contacten moet opbouwen. Wanneer een buurtsportcoach persoonlijk contact opbouwt met actoren uit het netwerk, wordt het netwerk sterker en kunnen vragen uit de praktijk gemakkelijker achterhaald worden. De derde fase vereist minder sturing en inbreng van de gemeente, aangezien deze meer betrekking heeft op de uitvoering. Zodoende ontvangt de buurtsportcoach meer vrijheid om het jaarplan uit te voeren en in te spelen op vragen uit de praktijk. Evaluaties blijven hierbij noodzakelijk, opdat de gemeente betrokken blijft bij de werkzaamheden van de buurtsportcoach.

Bij de vierde fase staat het onderhouden van het netwerk centraal. Inmiddels zal de coach goed betrokken zijn binnen de gemeente. Contacten kunnen worden samengebracht middels het opzetten van een platform. Een buurtsportcoach kan (een deel van) het netwerk samen laten komen om kennis, ideeën en contacten uit te wisselen. Op deze wijze gaat de buurtsportcoach een minder grote rol spelen in het netwerk, maar kunnen contacten elkaar vinden en helpen. Bij het platform kunnen personen uit welzijn, zorginstellingen, onderwijs en sportaanbieders betrokken worden die bijvoorbeeld halfjaarlijks met elkaar samenkomen om op de hoogte te blijven van elkaars ontwikkelingen. Vervoer blijkt onder mensen met een beperking een grote drempel te zijn om te gaan sporten (Von Heijden et al., 2013). Door bijvoorbeeld sportverenigingen en zorginstellingen samen te brengen, kunnen zij tijdstippen van sporten afstemmen. Op deze wijze hoeft een zorginstelling ook maar eenmalig vervoer te regelen of te leveren, zodat beide partijen hier winst uit halen.

Door het doorlopen van deze vier fasen kunnen de doelstellingen van de gemeente en buurtsportcoach concreter geformuleerd worden en eenvoudiger behaald worden. Door het betrekken van deze beleidsadviezen kan op termijn een positieve bijdrage geleverd worden aan de participatie van personen met een beperking binnen sport en beweging, wat op den duur een positieve bijdrage kan leveren aan een toename van inclusie van deze doelgroep in de maatschappij.

REFERENTIES

- Berg, L. van der & Hiemstra, A. (2016). *Stappenplan Regionale samenwerking Grenzeloos actief*. Ede: Kenniscentrum Sport.
- Aller, H. van, Haak, A., Lindert, C. van & Pulles, I. (2015). *Gemeentelijke Sportmatch Gehandicapten Amsterdam*. Bunnik: Onbeperkt Sportief.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic Interactionism: Perspective and Method*. Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall.
- Dejonghe, T. (2007). *Sport in de wereld*. Gent: Academia Press.
- Dijn, H. de & Leuven, K.U. (2010). *Vermaatschappelijking van de zorg: in welke maatschappij?* Geraadpleegd van http://www.pzolv.be/upload/HDDVermaatschappel_vd_zorg%20_2_.pdf.
- Donaldson, T. & Preston, L. E. (1995). The stakeholder theory of the corporation: Concepts, evidence, and implications. *Academy of management Review*, 20(1), 65-91.
- Eerste Kamer der Staten Generaal. (2016, 12 april). *Eerste kamer steunt ratificatie VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap*. Geraadpleegd van https://www.eerstekamer.nl/nieuws/20160412/eerste_kamer_steunt_ratificatie_vn.
- Engbersen, G. (2009). *Fatale remedies. Over de onbedoelde gevolgen van beleid en kennis*. Amsterdam: Pallas Publications (Amsterdam University Press).
- Giddens, A. (1979). *Central Problems in Social Theory: Action, Structure and Contradiction in Social Analysis*. London: Macmillan.
- Grootoink, E. (2009). Goed werk. Verkenningen van normatieve professionalisering; Werken aan zin in werk. Denk-en werkboek voor begeleiding van professionals. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice* 18(1), 86-90.
- Guest, G., Bunce, A. & Johnson, L. (2003). How Many Interviews Are Enough?: An Experiment with Data Saturation and Variability. *Field Methods*, 18(59), 59-82.
- Hargreaves, A. (2000). Four Ages of Professionalism and Professional Learning. *Teachers and Teaching*, 6(2), 151-182.
- Heijden, A. von, Dool, R. van den, Lindert, C. van, Breedveld, K. (2013). *(On)beperkt sportief 2013. Monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap*. Utrecht/Nieuwegein: Mulier Instituut/Arko Sports Media.
- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2011). *Qualitative Research Methode*. London: Sage.
- Hooghe, M. (1999). Participatie en de vorming van sociaal kapitaal: een exploratie van het causaal verband tussen participatie en maatschappelijke houdingen. *Sociologische gids*, 46(6), 494-520.
- Hove, G. van, Loon, J. van & Vandeveld, S. (2010). Personen met een verstandelijke beperking. In:

- E. Broekaert, G. van Hoven, S. Vandevelde, V. Soyez & W. Vanderplasschen, *Handboek Bijzondere Orthopedagogiek*, 19-65. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Hvinden, B. (2003). The Uncertain Convergence of Disability Policies in Western Europe. *Social Policy and Administration*, 37(6), 609–624.
- Jansen, P. & Waal, A. de (2004). Prestatiemanagement van betrokkenheid in de publieke sector. *Gedrag & Organisatie*, 17(6), 505-517.
- Johnson, K. & Traustadóttir, R. (red.). (2006). *Deinstitutionalisation and People with Intellectual Disabilities. In and out of Institutions*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Klerk, M.M.Y. de (red.). (2002). *Rapportage Gehandicapten 2002*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Kröber, H.R.T. (2008). *Gehandicaptenzorg, inclusie en organiseren* (proefschrift). Utrecht: Universiteit voor Humanistiek.
- Kwekkeboom, M.H. (2001). *Zo gewoon mogelijk: een onderzoek naar draagvlak en draagkracht voor de vermaatschappelijking in de geestelijke gezondheidszorg*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Kwekkeboom, R. (2004). *De waarde van Vermaatschappelijking: lectoraat 'Vermaatschappelijking in de Zorg'*. Breda: Avans Hogeschool.
- Landers, D.M. (1997). The Influence of Exercise on Mental Health. *Research Digest: President's Council on Physical Fitness and Sports*, 2(12), 1-9.
- Liégeois, A. & Audenhove, C. van. (2001). Ethische dilemma's in de vermaatschappelijking van de GGZ in Vlaanderen. *Tijdschrift voor Geneeskunde en Ethiek*, 11(4), 107-133.
- Lindert, C. van, Terpstra, N., Pulles, I. & Schootemeijer, S. (2016). *Gehandicaptensportbeleid in gemeenten en provincies*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Marshall, M.N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practice*, 13(6), 522-525.
- Mascini, P. (2004). De wisselvalligheid van de twijfel: ongelijkheid in de uitvoering van het asielbeleid verklaard. In: P. Mascini & N. Doornbos (red.). *Onbekend terrein: grenzen van het vreemdelingenbeleid*. *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 31(1), 113-147.
- Mason, M. (2010). Sample size and saturation in PhD studies using qualitative interviews. *Forum: Qualitative Social Research [FQS]*, 11(3). Geraadpleegd van <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1428/3027#g11>.
- Mitchell, R. K., Agle, B. R. & Wood, D. J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *Academy of management review*, 22(4), 853-886.
- Moonen, X. (2015). *Is inclusie van mensen met een verstandelijke beperking vanzelfsprekend?* [Oratie]. Geraadpleegd van <http://kenvak.nl/wp-content/uploads/2015/03/20140422-Lectorale-rede-Xavier-Moonen.pdf>.

- Pieters, K. (2010). *Into complexity. A pattern-oriented approach to stakeholder communications*. Florida: Boca Raton.
- Plempers, E. & Vliet, K. van. (2002). Community care: de uitdaging voor Nederland. In: RMO Advies. *De handicap van de samenleving*, 59-64. Den Haag: SDU.
- Potman, H.P. (1989). *Acceptatie van beleid: onderzoek naar de Wet geluidhinder ter verkenning van een bestuurskundig begrip* (proefschrift). Nijmegen: Radboud Universiteit.
- Procedure Buurtsportcoaches*. (z.j.). Geraadpleegd op 20-06-2016 van <https://www.sportindebuurt.nl/buurtsportcoaches/Procedure-buurtsportcoaches/>.
- Provincie Noord-Brabant. (2016). *Subsidieregeling sport Noord-Brabant 2013-2016*. Geraadpleegd van https://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/1068_subsidieregeling_sport_noord_brabant_2013_2016.aspx.
- Pulles, I., Lindert, C. van, Poel, H. van der (2015). *Voortgangsrapportage Monitor Sport en Bewegen in de Buurt 2015*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Pulles, I., Leijenhorst, M., Reijgersberg, N., Hilhorst, J. & Lindert, C. van (2014). *Verdiepingsonderzoek buurtsportcoaches 2014: verbreding en structurele samenwerking*. Utrecht: Mulier Instituut/Kennispraktijk.
- Raad voor de Volksgezondheid en Zorg [RVZ]. (2002). *Samenleven in de samenleving: community care en community living*. Zoetermeer: RVZ.
- Raeymaecker, P. (2009). Hulpverleners en hun omgeving. Een kwalitatieve studie over de rol van de organisatiecultuur. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 18(3), 23-41.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu [RIVM]. (2015). *Beweeg- en sportgedrag van mensen met een chronische aandoening of lichamelijke beperking*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.
- Rutte, M. & Samsom, D.M. (2012). *Bruggen slaan. Regeerakkoord VVD-PVDA voor de periode 2012-2015*. Geraadpleegd van www.parlement.com/9291000/d/regeerakkoord2012.pdf.
- Schapendonk, R., Berg, L. van den, Dool, R. van den, Hoenderkamp, K., Hoffmans, W. & Lindert, C. van. (2013). *Gemeentelijke Sportmatch Gehandicaptten*. Bunnik/Utrecht: Stichting Onbeperkt Sportief/Mulier Instituut.
- Schippers, E.I. (2014, 16 oktober). Hoofdlijnenbrief gehandicaptensportbeleid (Kamerbrief). Geraadpleegd van <https://www.sportindebuurt.nl/dotAsset/36056782-7323-44598c87-bb7ce389464d.pdf>.
- Schippers, E.I. (2015, 23 april). *Toekomstig Sportbeleid* (Kamerbrief). Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/30234/kst-30234-124.html>.
- Schuurman, M.I.M. (2003). Zelfbeschikking en eigen verantwoordelijkheid van mensen met een verstandelijke handicap. In: Centrum voor ethiek en gezondheid, *Signalering Ethiek en Gezondheid* (hs. 5). Den Haag/Zoetermeer: Gezondheidsraad/RVZ.

- Smit, D. (2010). Over meten is weten en de behoefte aan zekerheid. *Psychopraktijk*, 2(3), 23-26.
- Sociaal Cultureel Planbureau [SCP]. (2014). *Rapportage Sport 2014*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Sørensen, M. & Kahrs, N. (2006). Integration of Disability Sport in The Norwegian Sport Organizations: Lessons Learned. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 23, 184-202
- Sport England. (2004). Driving up participation: The challenge for sport. London: Sport England.
- Terpstra, J. & Havinga, T. (2001). Implementation between Tradition and Management. Structuration and Styles of Implementation. *Law and Policy*, 23(1), 95-116.
- Thomas, N. (2003). Sport and disability. In: B. Houlihan (ed.) *Sport and society: A student introduction*, 105-124. London: Sage.
- Tiessen-Raaphorst, A. (2014). Sociaal-demografische kenmerken van sportdeelname. In: A. Tiessen-Raaphorst (red.), *Uitstappers en doorzetters. De persoonlijke en sociale context van sportdeelname en tijdsbesteding aan sport*, 26-30. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- VN Verdrag Waarmaken. (2007). VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Geraadpleegd van <http://www.vnverdragwaarmaken.nl/vnverdragwaarmaken/images/vninfo/VN-Verdragtekst.pdf>.
- Vries, H. de & Mudde, A. (1998). Predicting stage transitions for smoking cessation applying the Attitude - Social influence - Efficacy Model. *Psychology & Health*, 13, 369-385.
- Waal, A. A. de. (2010). Achieving High Performance in the Public Sector. *Public Performance & Management Review*, 34(1), 81-103.
- Wat zijn buurtsportcoaches? (z.j.). Geraadpleegd op 20-06-2016 van <https://www.sportindebuurt.nl/buurtsportcoaches/wat-zijn-buurtsportcoaches/>.
- Woittiez, I., Ras, M. & Oudijk, D. (2012). *IQ met beperkingen. De mate van verstandelijke handicap van zorgvragers in kaart gebracht*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- World Health Organization [WHO]. (2003). *Health and Development Through Physical Activity and Sport*. Geneve: WHO Document Production Services.
- Wuyts, B. (2010). Beeldvorming en participatie van mensen met een handicap: een historisch perspectief in de west-Europese samenleving. *Ethiek & Maatschappij*, 13(4), 7-28.

APPENDIX A

VRAGENLIJST

Opening

Introductie van het onderzoek

Achtergrondinformatie

Kan er wat meer worden verteld over het beroep als buurtsportcoach (BSC)? Denk aan:

1. Hoe lang ben je al werkzaam?
2. Wat was hiervoor je beroep?
3. Welke opleiding heb je gevolgd
4. Wat of wie is je officiële werkgever en welke werkvelden moet jij verbinden
5. Hoeveel fte of uren heb je beschikbaar in de week en hoe verdeel je die?
6. Ben je naast aangepast sporten ook BSC voor andere doelgroepen en was dit een bewuste keuze?
7. Werk je samen met andere buurtsportcoaches

Beeldvorming

8. Wat versta jij onder de term 'mensen met een beperking' of wat zie jij als een beperking?
9. Hoe ervaar je het werken met mensen met een beperking in vergelijking met mensen zonder beperking?
10. Hoe ervaar je dat ze worden benaderd of gezien door andere organisaties (zoals de sportvereniging)?

Omgang met mensen met een beperking

11. Wat voor soort activiteiten voer jij met hen uit? (Denk aan coördinerend/uitvoerend/organiserend/verbindend). Kan jij uitleggen waarom je voor die aanpak kiest?
12. Heb je een opleiding en of cursus gehad voor deze specifieke doelgroep?
  - a. Heb je hier behoefte aan en welke specifieke kennis zou je nog willen vergaren?
13. Wanneer iemand met een beperking naar jullie toekomt, heeft hij/zij dezelfde keuzes uit sport als iemand zonder beperking?
14. Denk je dat het mogelijk is om mensen met een beperking mee te laten sporten in regulier sportaanbod? En is dit ook wenselijk?

Netwerk en draagvlak

15. Werk je samen met andere organisaties? Zo ja, welke en waarom deze organisaties?
16. Moest je alles nog opzetten in de gemeente of was er al iets georganiseerd voor de doelgroep?
17. Hoe draagt het bestaande netwerk bij aan de motivering van mensen met een beperking?
18. Werk je regionaal of alleen binnen de gemeente voor de doelgroep?
  - a. Weet je waarom hiervoor gekozen is?
  - b. Als jij zou mogen kiezen, welke optie heeft dan jouw voorkeur en waarom?
19. Hoe stem je af met de sociale wijkteams die al aanwezig zijn of eventuele andere zorgteams?
20. Is er behoefte zijn aan een verbreding van je netwerk?
21. Wat is de vindplaats van de doelgroep?
22. Wiens taak is het denk je om deze doelgroep meer te laten sporten?
23. Heb je nog goede of leuke voorbeelden uit een gemeente waarin je werkzaam bent van werken met de doelgroep?

Invloed gemeente

24. Weet je wat de gemeente beoogd met jouw inzet? Wat is hun doel?
25. Hebben ze specifieke plannen of doelstellingen hoe ze dit willen bereiken waar jij weet van hebt? Heb je het gevoel dat je hierin wordt gestuurd?
26. Wat is jouw functiebeschrijving of takenpakket? Is deze ook aanwezig op papier?
27. Welke mate van vrijheid voel je om zelf invulling te geven aan je dagelijkse activiteiten?
28. Moet je ook iets aanleveren aan de gemeente ter controle? Bijvoorbeeld een soort actieplan of evaluatie. Zou je dit meer of minder willen? En waarom?
29. Wie voelt er als jouw werkgever? Wie is er in de praktijk jouw werkgever?

Invloed individu

30. Merk je veel individuele verschillen bij de doelgroep en hoe ga je hiermee om? Heb je genoeg ruimte om aandacht te geven aan individuele verschillen?
31. Zijn de ouders betrokken of zouden ze meer kunnen bijdragen als ze betrokken zijn?

Algemeen

32. Ervaar je weleens situaties waardoor jij je werk minder goed uit kan voeren voor deze doelgroep? / Zijn er belemmeringen merkbaar?
  - a. Hoe speel je hierop in? Waardoor worden deze factoren veroorzaakt?

- b. Wat zou je nodig hebben om deze belemmeringen op te lossen (zowel intern als extern)?
- 33. Merk je dat je in sommige situaties je werk beter uit kan voeren dan in andere situaties voor de doelgroep?
  - a. Waardoor komt dat?

Afsluiting interview

Zijn er nog bepaalde onderwerpen die je hebt gemist in het interview?

APPENDIX B

CODEBOEK

Tabel 1 *Familiecode 'Professionaliteit'*

Codes	Omschrijving	Aantal quotaties	Aantal links
Andere doelgroepen?	Is de BSC nog werkzaam voor andere doelgroepen naast mensen met een beperking?	26	1
Eigen beeldvorming doelgroep	Hoe kijkt de BSC naar personen met een beperking aan? Wat is volgens hem/haar een beperking?	59	3
Belemmeringen	Welke belemmeringen merkt de BSC zelf?	24	0
Eerder beroep	Welke werkervaring heeft de BSC	22	1
Kennis over doelgroep	Heeft men behoefte aan meer opleiding of kennis over de doelgroep? En wat zou men dan nog missen?	36	2
Opleiding	Welke opleidingen en of cursussen heeft de BSC gevolgd	26	3
Positieve situaties	Welke positieve situaties merkt de BSC zelf?	22	0
Tips	Algemene tips waarvan de BSC denkt dat ze het beste werken in de praktijk, wat zijn <i>good practices</i> ?	36	0

Tabel 2 *Familiecode 'Invloed van werk- en opdrachtgever'*

Codes	Omschrijving	Aantal quotaties	Aantal links
Belemmeringen	Welke belemmeringen merkt de BSC?	24	0
Ervaren werkgever	Wie voelt er als de werkgever?	21	2
Ervaring sturing	Hoe ervaart men hoeveel sturing aanwezig is?	34	3
Evaluatie opdrachtgever	Welke mate van evaluatie is er, moet men zaken aanleveren en krijgt men daar feedback over?	27	1
Functiebeschrijving	Is er een functiebeschrijving/takenpakket aanwezig? En wat valt daar onder?	37	3
Geformuleerde doelstellingen	Welke doelstellingen krijgt men toegereikt van boven? Zijn deze er?	36	1
Mate ervaren vrijheid	Hoeveel mate van vrijheid ervaart men?	29	1
Officiële werkgever	Wie is de (wettelijk gezien) officiële werkgever van de BSC?	28	2
Onofficiële werkgever	Wie is er in de praktijk jouw werkgever? (Waar heb je het meeste mee te maken?)	56	2
Positieve situaties	Welke positieve situaties merkt de BSC zelf?	22	0
Sturing werkgever/opdrachtgever	Welke mate van sturing is er op de werkzaamheden van de BSC? Hoeveel input wordt er van buitenaf gegeven?	34	5
Verantwoordelijkheid activatie	Bij wie ligt de verantwoordelijkheid om de doelgroep meer te activeren/motiveren?	12	1

Tabel 3 *Familiecode 'Doelstelling van de buursportcoach'*

Codes	Omschrijving	Aantal quotaties	Aantal links
Bereiken doelgroep	In hoeverre heeft de BSC het gevoel dat hij de doelgroep goed kan bereiken?	78	2
Doel werkzaamheden van BSC	Wat denkt de BSC dat hij/zij moet of wil bereiken in de gemeente? Wat is zijn of haar persoonlijke visie wat voor soort taken hij/zij uit moet voeren?	91	7
Draagvlak netwerk	In welke mate staat het netwerk/de wijk/gemeente open voor mensen met een beperking? Wat was er bijvoorbeeld al georganiseerd?	44	4
Netwerk	Met welke soort organisaties werkt de BSC samen in de gemeente of regio?	63	14
Regionale organisatie	Werkt men regionaal of gemeentelijk? En waarom is het een of het ander wenselijk?	68	0
Sturing werkgever/opdrachtgever	Welke mate van sturing is er op de werkzaamheden van de BSC? Hoeveel input wordt er van buitenaf gegeven?	34	5
Terminatie BSC	Wat voor naam heeft de BSC in de praktijk of hoe kijkt zij/hij aan tegenover wat een BSC eigenlijk is?	37	1
Werkzaamheden coördinerend	Welk soort coördinerende taken voer je in de praktijk uit? Coördinerend is: Overzicht houden, structureren (bijv. overzicht sportactiviteiten maken)	86	5
Werkzaamheden organiserend	Welk soort organiserende taken voer je in de praktijk uit? Organiserend is: Evenementen en/of (groeps)lessen opzetten. Wat gedragen of uitgevoerd wordt door iemand anders	57	5
Werkzaamheden uitvoerend	Welk soort uitvoerende taken voer je in de praktijk uit? Uitvoerend is: Bijv. een project/groep zelf leiden en zelf 'dragen'	32	5
Werkzaamheden verbindend	Welk soort verbindende taken voer je in de praktijk uit? Verbindend is: Partijen met elkaar in contact brengen en vervolgens een stap terug te doen	53	5

Tabel 4 *Familiecode 'Het draagvlak'*

Codes	Omschrijving	Aantal quotaties	Aantal links
Beeldvorming praktijk doelgroep	Wat is volgens de directe omgeving van BSC (zoals netwerk) het hebben van een beperking? / Wat ziet de BSC in de praktijk aan beeldvorming?	41	1
Draagvlak netwerk	In welke mate staat het netwerk/de wijk/gemeente open voor mensen met een beperking? Wat was er bijvoorbeeld al georganiseerd?	44	4
Draagvlak netwerk Sociale wijkteams	Welke samenwerking is er met de sociale wijkteams en waar loopt men tegenaan in deze samenwerking?	39	3
Draagvlak netwerk Verenigingen	Hoe zien verenigingen de problematiek en waar lopen zij tegenaan? Hoe verloopt deze samenwerking?	51	4
Draagvlak netwerk Zorg	Welke samenwerking is er met de zorg en waar loopt men tegenaan in deze samenwerking?	54	3
Hoeveelheid aanbod	Hoeveel aanbod is er vanuit visie BSC voor de doelgroep?	62	1
Meedoen in reguliere sport	Wat is de visie van BSC om mensen met beperking te integreren in reguliere sport?	53	0
Netwerk	Met welke soort organisaties werkt de BSC samen in de gemeente of regio?	63	14

Tabel 5 *Familiecode 'Het netwerk'*

Codes	Omschrijving	Aantal quotaties	Aantal links
Belang netwerk	Hoe kan het netwerk bijdragen aan de activering/motivering van de doelgroep?	47	2
Bereiken doelgroep	In hoeverre heeft de BSC het gevoel dat hij de doelgroep goed kan bereiken?	78	2
Bereiken doelgroep ingangen	Middels welke ingangen wil de BSC de doelgroep bereiken?	36	1
Beschikbaarheid uren voor doelgroep	Hoeveel uren in de week heeft de BSC voor aangepast sporten? Inclusief uren collega als die ook voor deze doelgroep werkt	55	2
Netwerk	Met welke soort organisaties werkt de BSC samen in de gemeente of regio?	63	14
Samenwerking andere BSC	Zijn er andere BSC in de wijk en in hoeverre heeft de BSC contact/werkt samen met die collega's	59	2
Verbreiding netwerk	Behoefte aan verbreding? Zo ja, in welke richting?	30	2

Tabel 6

Overige codes

Codes	Omschrijving	Aantal quotaties	Aantal links
Andere werkgever	Is de BSC nog ergens anders werkzaam?	2	0
Beweegloket	Is er een beweegloket aanwezig en hoe wordt hier invulling aan gegeven door de BSC?	39	0
Financiën BSC	Loopt men in de praktijk wel eens zaken als financiën op vanuit hun eigen budget?	6	0
Landelijke organisatie	In hoeverre werkt men landelijk? Zou men meer landelijk willen werken?	34	0
Motivatie sporten doelgroep	Welke motivatie heeft of mist de doelgroep om te gaan sporten volgens BSC?	67	0
Ouderbetrokkenheid	In welke mate zijn ouders betrokken bij hun kind in aangepast sporten?	31	0
Provinciale organisatie	Werkt men ook op provinciaal niveau en is dit wenselijk?	32	0
Tijd werkzaam	Hoe lang is de BSC werkzaam voor deze doelgroep	21	0
Totaal uren BSC in gemeente	Hoeveel uren zijn er totaal voor alle BSC in een gemeente?	14	0
Voorbeelden praktijk	Goede/leuke voorbeelden uit de praktijk welke de BSC heeft georganiseerd/gedaan	53	0
Vrijwilligers	In welke mate en welke context wordt er gebruik gemaakt van vrijwilligers door de BSC?	20	0
Werkzaamheden verbindend Special Heroes	Wordt er gebruik gemaakt van het project Special Heroes?	17	0